

**T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL YAPI SOSYAL DEĞİŞME PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**TÜRKİYE’DE YAŞAYAN FİLİSTİNLİ
GÖÇMENLERİN SOSYO-KÜLTÜREL
ADAPTASYONU: ENTEGRASYON
DENEYİMLERİNE DAİR BİR ARAŞTIRMA**

**İKHLAS NOUBANİ
2501141370**

TEZ DANIŞMANI

PROF.DR. VEYSEL BOZKURT

İSTANBUL - 2019

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN;

Adı ve Soyadı : İKHLAS M. T. NOUBANİ Numarası : 2501141370
Anabilim Dalı / Anasanat Dalı / Programı : SOSYAL YAPI SOSYAL DEĞİŞİM Danışmanı : PROF.DR. VEYSEL BOZKURT
Tez Savunma Tarihi : 25.06.2019 Saati : 15:00
Tez Başlığı : "TÜRKİYE'DE YAŞAYAN FİLİSTİNLİ GÖÇMENLERİN SOSYO-KÜLTÜREL ADAPTASYONU: ENTEGRASYON DENEYİMLERİNE DAİR BİR ARAŞTIRMA"

TEZ SAVUNMA SINAVI, İÜ Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-PROF. DR. VEYSEL BOZKURT		Kabul
2-PROF. DR. ABULFAZ SÜLEYMANOV		Kabul
3- DR. ÖĞR. ÜYESİ BURHAN BALOĞLU		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1-DR. ÖĞR. ÜYESİ EMİR KAYACAN		
2- DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞENOL BAŞTÜRK		

ÖZ

TÜRKİYE’DE YAŞAYAN FİLİSTİNLİ GÖÇMENLERİN SOSYO-KÜLTÜREL ADAPTASYONU: ENTEGRASYON DENEYİMLERİNE DAİR BİR ARAŞTIRMA

İkhlâs Noubani

Bu Çalışmada, Türkiye’deki Filistinli göçmenlerinin sosyoekonomik entegrasyonları , Türk toplumunda yaşadıkları göç tecrübesi üzerinden gözden geçirir. Sonuçların gündelik yaşama dair açıklamalar sunduğundan emin olmak için örnek veriler olarak kişisel mülakatları kullandık ve sonuçları yaş, cinsiyet, ikamet süresi, sosyal çevre, sosyal ve kültürel bağlantılar bakımından karşılaştırdık ve gördük ki ırkçılık bakış açıları hem Türkiye’ye göç etme fikrinin oluşma sürecini hem de ev sahibi ülkede kalma fikrini ciddi miktarda etkiliyor. Araştırmadan elde olunan bulgular Türkiye'deki genç Filistinli Gençlerin büyük ölçüde yüksek öğrenim payına sahip olduklarını, çevre ile daha çok iletişime geçtiklerini, daha çok sosyal ve kültürel bağlantılar kurduklarını ve yerli halk tarafından daha çok güvenildiklerini ve kabul edildiklerini gösteriyor. Bu etkiler özellikle iş yaşamında ve ikamet edilen bölgede genellikle yerel Türk insanının ve diğer etnik grupların etkisinde kalma ve bu kişilerle çeşitli etkileşimlerde bulunma sebebi ile gerçekleşmektedir. Bunlardan ayrı olarak, her ne kadar Sınırlı etkilerinin olduğunu gözlemlese de eğitimsel başarılar, iş bulma oranları ve maaşlar ile ilgili de etkiler elde olunan bulgular arasında yer almaktadır. Diğer bir yandan yeni gelen Göçmenler Arasındaki Türkiye’de ikamet etme fikri hala bir belirsizlik faktörü barındırmaktadır , Bu özellikle beş yıldan az süre boyunca Türkiye'de bulunan Filistinlilerin sosyal entegrasyon süreçleri henüz tam olarak Tamamlanmadığının bir göstergesidir. Uzun ikamet süreleri göçmenlerin entegrasyon ve adaptasyon süreçleri üzerinde güçlü bir etkiye sahip Olduğu araştırma bulguları arasında almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Entegrasyon, Asimilasyon, Sosyal-Kültürel Entegrasyon, Sosyal Ağ Kurma.

ABSTRACT

**THE SOCIO-CULTURAL INTEGRATION AND
ECONOMIC ADAPTATION OF PALESTINIAN
IMMIGRANT IN TURKEY: AN EXPLORATION OF
THEIR INTEGRATION EXPERIENCE**

İkhlās Noubani

The dissertation studies Palestinian immigrants in Turkey and examines their socio economic integration and economic adaptation through exploring their immigration experience in the Turkish society. We are using data collected through personal interviews and compare outcomes as major factors like age, gender, years of residency, social network, social and cultural engagement, and the racism views are significantly influence both the decision making process of moving to Turkey and staying in the host country, in order to ensure that the results can be given a causal interpretation. The results show that the Palestinians who are in youth group had substantially greater shares of higher educations, higher communications social and cultural engagement, and higher beliefs of acceptance among their natives. The effects are mostly driven by higher exposure and participation in variety of interactions with Turks and other ethnic groups, in particular at the residential and work market. We also find some effects on educational attainment, employment rates and wages, although these effects are much more limited in magnitude. We also analyze new comers and show that the decision of residing in Turkey still under uncertainty factor, which implies that the outcomes of the social integration process are still not fully completed for Palestinian in particular who reside for less than a decade. Longer years of residency has a particularly strong impact on the integration and adaptation process of immigrants.

Key words: migration, integration, assimilation, social- cultural integration, social network.

ÖNSÖZ

Danışman hocam Prof. Dr. Veysel Bozkurt’a çalışma boyunca sürekli rehberliği, tavsiyeleri, değerlendirmeleri ve cesaret sağlaması sebebiyle en derin şükranlarımı ifade etmek isterim. Ondan ve bölümdeki tüm diğer Hocalarımdan çok fazla şey öğrendim ve bu aşamaya onların rehberliği ve desteği olmadan ulaşamazdım.

Bu tez İngilizce olarak yazıldı ve sonradan Türkçeye çevrildi. Henüz öğrendiğim bir dilde çalışma yapmak ve bunu yazıya dönüştürmek benim için en zor şeylerden biriydi. Bu zor süreçte sevgili ailem ve arkadaşlarımin desteği olduğu için yeterince şanslıydım. Ailemin ve özellikle kız kardeşim Falasten’ in sürekli cesaret vermeleri sebebi ile onlara teşekkürü bir borç bilirim. Arkadaşlarım Yasser, Gricelia ve Oumeyma’ ya bu zor süreç boyunca gösterdikleri destek için ve diğer tüm arkadaşlarıma mülakat aşamalarındaki yardımları için teşekkür ederim.

İkhlâs Noubani

İstanbul, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
TABLO LİSTESİ	8
ŞEKİL LİSTESİ	9
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Göç	5
1.1.1.Uluslararası Göç	5
1.1.2.Göç Teorileri ve Kapsamı.....	11
1.1.2.1.Sosyal Ağ Kuramı.....	12
1.1.2.2.İtme ve Çekme Kuramı	15
1.1.2.3.Küreselleşme Kuramı.....	16

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇMENLERİN BÜTÜNLEŞMESİ

2.1.Bütünleşme Kavramı ve İlkeleri	18
2.2.Asimilasyon Kavramı ve İlkeleri	24
2.3.Bir Deneyim Olarak Bütünleşme	28

2.3.1.Bütünleşmenin Karakteristik Ölçüleri	28
2.3.1.1.Dil	28
2.3.1.2.Sosyal ve Kültürel Hayata Katılım	30
2.4. Göç Deneyimi Modelleri.....	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE FİLİSTİNLİ GÖÇMENLER

3.1.Türkiye'ye Uluslararası Göç.....	33
3.2.Türkiye'deki Filistinli Göçmenler	35
3.2.1.Veri Analizi ve Örneklem.....	36
3.2.2.Araştırma Analizi ve Bulguları	40
SONUÇ	62
KAYNAKÇA	67

TABLO LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Göstergeler özet tablosu..... 19

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Katılımcıların Yaşı.....	41
Şekil 2. Katılımcıların Cinsiyeti.....	43
Şekil 3. Katılımcıların Doğum Yeri.....	45
Şekil 4. Katılımcıların Medeni Durumu	46
Şekil 5. Katılımcıların Eğitim Seviyesi.....	47
Şekil 6. Katılımcıların İkamet Yılı.....	48
Şekil 7. Eğitiminizi veya işinizi tamamladıktan sonra Türkiye'de yaşamayı planlıyor musunuz?	49
Şekil 8. Gelmeden önce Türkiye hakkında geçmiş bilgin sahip miydiniz?	50
Şekil 9. Türkiye'ye gelme nedenleri.....	51
Şekil 10. Türkiye'ye gelmenizi öneren arkadaşlarınız veya akrabalarınız var mı?	52
Şekil 11. Türkiye'ye geldikten sonra ekonomik şartlarınız ne derece değişiyor?	53
Şekil 12. Türkiye'de kültürel / dini / sosyal etkinliklere katılıyor musunuz?	57
Şekil 13. Kendinizi sosyal olarak Türk veya Arap toplumuna mı daha bağlı düşünüyorsunuz?. 58	
Şekil 14. Türkiye'ye geldikten sonra Türk toplumuna entegre olduğunuza inanıyor musunuz? . 59	
Şekil 15. Türk toplumunun yabancılara karşı ırkçı olduğuna inanıyor musunuz?	60

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olarak göç bir yerden başka bir yere taşınma eylemi kadar eskidir. İnsanların yiyecek, içecek, barınma ve farklı sosyal ortamlar arayışında olma gibi çeşitli nedenlerle bir coğrafi bölgeden diğerine taşınması, göç kavramının en erken aşamalarını temsil eder. Günümüz dünyasındaki anlamıyla göç kavramı ise, hem göç veren hem göç alan ülkeleri etkileyen, var olan topluluklar içinde yeni topluluklar oluşmasına yol açan, yerel halk ile farklı etnik grupları ayıran, birbirleriyle birçok sebepten ötürü bağ oluşturmuş insanlardan oluşan farklı sosyal ağlar meydana getiren, insan kaynaklarının değişiminde yeni bir rol oynayan, bireylerin ya da çok büyük miktarlarda insan topluluklarının akını, sınırları geçme hareketliliği olarak tanımlayabileceğimiz demografik bir hareketlilik olarak kabul görmektedir (Bloemraad et al.2008).UN (2015) Birleşmiş Milletler 2015 yılında, yaklaşık 244 milyon insanın doğdukları topraklardan farklı ülkelerde yaşadığını belirtmiştir. Bu sayısal değerler, araştırmacıları, göç olgusunun beraberinde getirdiği etkiler ve karakteristik değişiklikleri dikkate almaya itmiştir.

Göç kavramı modern dünyada, sosyal bilimler, siyaset ve politika, ekonomi gibi birçok disiplinin popüler araştırma konusudur. Bu çalışmada ilk , dünyayı değişik şekillerde etkileyen bu olgunun tanımı, sebepleri, etkenleri ve etkileri analiz edilmiştir. Var olan bir topluluk içinde oluşan yeni bir topluluğa, ev sahibi ülke sınırları içerisinde inşa edilen yeni hayatlara odaklanan bir sosyal bilimler çalışmasıdır. Bu çalışmada Anahtar kavram olan göçmen grupların sosyal entegrasyonu, göçmen grupların , girdikleri yeni toplumlarla iletişim kurabilirler mi; daha büyük ölçekteki grupların bütünleşmesi yerine küçük grupların (bireylerin) yeni bir toplum ile bütünleşmesi konuları ele alınmıştır. Çalışmada istanbul'da yaşayan Filistinli temsil etmektedir. Bu çalışmanın amacı, göçmenlerin yaşamında meydana gelen sosyo-kültürel değişimleri, ait oldukları toplulukları, ev sahibi ülke ekonomisi üzerinde meydana getirdikleri olumlu ya

da olumsuz değişiklikleri incelemek. Filistinliler, yeryüzünde birçok ÷lkeye dağılmış olan göçmen. Bunlardan bir kısmı yurtdışında eğitim almak, farklı iş fırsatları bulmak, sağlık hizmetleri almak gibi çeşitli sebeplerle yurtlarından etmiş; bir kısmı da, siyasi sebeplerle ÷lke dışına çıkmak zorunda kalmıştır. Bunların önemli bir kısmı; Suriye, Lübnan, Ürdün gibi Filistin ile sınırları olan birçok ÷lkede ‘m÷lteci’ Statüsü almıştır.

Avrupa Birliği ile ortaklaşa finanse edilen Göç Politikaları Kurulu tarafından 2013 yılı Nisan ayında yayınlanan bir makalede, 1948-49 İsrail-Arap (Filistin) savaşı sonrası yurtlarını terk edip komşu ÷lkelere göç eden Filistinli sayısının yaklaşık olarak 250,000-750,000 arasında olduğu açıklanmıştı. Bu Araştırmanın Evren'ini kendi özgün iradeleriyle yurtlarından ayrılmayı Kararı almış ya da yüksek orandaki dışarı işgücü göçü olacaktır. Bunlara ek olarak değineceğimiz konular, Filistinliler'in yeni iş fırsatları bulma umuduyla Körfez ÷lkeleri ve komşu ÷lkelere göç etmesi; benzer şekilde, 2005-2009 yılları arasında yaşayacak bir ÷lke bulma umuduyla yurtlarından göç eden Filistinli sayısının 2005 yılında yaklaşık olarak 32,848; 2009 yılında ise 7,122 olması durumudur.¹

Türkiye, içgöç ve dışgöç sayıları bakımından dikkate değer rakamlara Kararı almış . 1960-70 yılları arasından milyonlarca Türk, Batı Avrupa ÷lkelerine göç etmiştir. Bunun yanısıra Türkiye eski tarihlerden beri, savaştan kaçan birçok Batı Avrupalı Müslüman'a ve Kürtlere ev sahipliği yapmış; ve günümüzde de milyonlarca Suriyeli m÷lteciye ev sahipliği yapmaya devam etmektedir. Dahası, 2005 yılında toplam nüfusun yüzde sekizine karşılık gelen, 1,328,405 olan toplam göçmen sayısı da, Türkiye'nin göçmenlere ev sahipliği yapan bir tarihi olduğunu kanıtlar niteliktedir. Ev sahibi ÷lkelerde yaşayan ve hayata ayak uydurmaya çalışan bu insan toplulukları, sosyal bilimler alanında göç alan topluluklarla ilgili çalışmalar yapan araştırmacılar için birer çalışma konusu olmaktadır (IOM.Octoper.2008).

Bu çalışmanın bölümleri sırasıyla, belirtildiği şekilde düzenlenmiştir. İlk kısım, uluslararası göç konusunda literatür araştırmalarıyla ilgili derlemelerden genel bir bakış

¹ Migration facts Palestine, Migration Policy Center co-financed by the EU April 2013

içermektedir; ve, asimilasyon ve bütünleşme gibi temel kavramların analizi bu çalışmalarda odak noktaları olmaktadır. İkinci kısım, çalışmada yer alan örnek olaydan incelemelere; Türkiye’deki Filistinli göçmenlere ve bu konuyla ilgili bakış açılarına yer vermektedir. Son olarak, çalışmanın en son bölümü, örnek olay ile ilgili tartışmalara ve sonuç bölümünde yer alan son görüşlere yer vermektedir.

Araştırma Soruları

Bu araştırmada soruları aşağıdaki gibidir:

1. Filistinli göçmenler neden Türkiye’yi tercih ettiler? Bu topraklarda yaşama ve nesillerini devam ettirme kararını kendileri mi verdiler, yoksa bu kararı baskıyla mı aldılar?
2. Hayatlarında ve ailelerinde ne tür değişiklikler meydana gelmiştir. Kendi yurtlarından uzakta yeni bir hayat kurarken ne gibi süreçlerden geçtiler?
3. Türkiye’deki ekonomik durumları hangi düzeydedir? Ekonomik durumlarında eskisine göre bir farklılık meydana gelmiş midir?
4. Kendilerini çevreleyen halk ve yeni bir toplumla bütünleşme adımını başarıyla atabildiler mi?

Çalışma Yöntemi

Bu makalede, göçmenlerin yeni bir toplumla uyum ve bütünleşmesinin ekonomik ve sosyal etkileri üzerine incelemeler yapmış olan diğer çalışmalarla benzer bir yöntem izlenmiştir. Araştırmamızda, birçok ülke ve milletin hala çözmekte ve hatta ilgili herkesi tatmin edebilecek bir tanımlama bulmakta güçlük çektiği, sosyo-kültürel ve ekonomik bütünleşme de dahil olmak üzere, tartışmalı bir konu olan göç konusuna değinen çok geniş çaplı literatür çalışmaları gibi ikincil veriler içeren bir örnek olay

olarak, Türkiye’deki Filistinli göçmenlere odaklanmaya çalışılacaktır. Böylelikle, çalışmamıza kalın, teorik bir çerçeve çizmiş olacağız.

Ek olarak, Türkiye’de yaşayan, çok farklı altyapılara, dini inançlara sahip, farklı yaşlardan, farklı meslekler ve eğitim seviyelerinden olan, Türkiye’de yaşadığı süreler farklılık gösteren Filistinli göçmenlerle; bu verilerin, göçmenlerin kültürel, sosyal ve ekonomik uyumları ve bütünleşmelerinin nasıl meydana geldiği ve bunun Türk toplumu üzerindeki etkileri hakkında fikirler verebilmesi için mülakatlar yapılmıştır. Bu veriler, iyi yapılandırılmış bir sonuç elde etmeye katkıda bulunan tanımlayıcı bulgular olarak analiz edilerek sunulacaktır.

Araştırma Çerçevesi

Tezde, mülteciler ve yasadışı göçmenler gibi farklı türden göç durumları hakkında istatistikler ve kaynaklara değinilecek olsa da; çoğunluk itibarıyla yasal göçmenlerin yaşam koşullarına değinilecektir. Makalede, yabancı nüfus oranı Türkiye’nin diğer bölgelerine oranla daha yüksek olması sebebiyle İstanbul bölgesine odaklanılacaktır. Ayrıca, çözüme kavuşmamış politik sorunlar ve yasalara değinmekten kaçınılarak, yalnızca sosyal ve ekonomik konulara odaklanılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bireylerin bütünleşme sürecini kolaylaştıran sosyo-kültürel deneyimler oluşturan ve uyumu da beraberinde getiren sosyal birleşme yada sosyal güvenleri, toplumlarla sosyal uyum ve bütünleşmesi konusunda onyıllardır süregelen çalışmalar sonsuz olmakla birlikte; hem modern toplumlar hem de bireyler açısından net bir bütünleşme mekanizmasına ulaşmayı hedefleyen bu tür çalışmalar hala devam etmektedir.

Bu bölüm iki kısımdan oluşmaktadır; ilkinde uluslararası göç teorileri, ilkeleri ve araştırma konusuyla alakalı görüşler ve çalışmalara odaklanılarak genel olarak göç konusu tartışılacaktır. Ayrıca ilk kısım, uluslararası göç tarihi ve farklı açılardan teoriler içeren kısa bir girişten oluşacaktır. İkinci kısım, bütünleşme ve asimilasyon kavramları ile bu kavramların hangi çeşit ve modellerle ilişkili oldukları; farklı açıklamaların karşılaştırmaları, her iki kavram açısından bakıldığında farklı yada benzer olan göstergeler; bütünleşme-asimilasyon karşılaştırmaları gibi konulara değinecek; ve son olarak da, göçmenlerin deneyimleri üzerine çeşitli örneklere dayanan karşılaştırmalar içerecektir.

1.1.Göç

1.1.1.Uluslararası Göç

Dünya tarihi boyunca, içinde yaşadığımız dünyanın özelliklerini değiştiren çeşitli olaylar gerçekleşmiştir. Bu değişikliklerin bazıları; coğrafi yönden ortak sınırlara sahip olma, ekonomik gelişme farklılıkları, çeşitli ülkelerdeki siyasi ilkeler gibi birçok

farklı sebeplere dayanan komşu ülkeler arası ilişkileri kapsamaktadır.

Dünyamız, insanları daha güvenli bölgeler aramaya itmesi gibi birçok sonuçlar doğuran çeşitli savaflara sahne olmuştur. Göç olgusu olarak adlandırılan terimi ortaya çıkaran, insanların sürekli olarak bir ülkeden diğerine kaçması, dünyada süregelen bu savaş halinin getirdiği sonuçlardan yalnızca biridir. Berli duvarının yıkılışı, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları ve Soğuk Savaş'ın sona ermesi, göç dalgalarının başlamasına sebep olan bu tarihi olaylardan bazılarıdır. Göç aynı zamanda, farklı bir çeşit etken olan Sanayi Devrimi'yle de ilişkiliydi. Doğu ve batı ülkeleri arasındaki gelişim oranlarının farklılığından kaynaklanan ekonomik boşluk, insanları çok büyük sayılarda göç etmeye zorluyordu. Bu göç dalgaları, iki farklı aşamada çalışılmıştı. Birinci yaklaşımdaki çalışmalar, uluslararası göç kavramına, farklı bir ülkeye taşınmak olarak bakarken; iç göç yaklaşımı olan ikinci yaklaşım, tek bir ülke içindeki sınırlar arasındaki hareketliliğe odaklanmaktaydı. Bizim odağımızda ise, bir ülkeyi boydan boya geçen sınır üzerindeki hareketlilikler, yani uluslararası göç olacaktır. Göç, dünyamızı daha küresel bir hale getirmiştir. Bazı düşünürler, yirminci yüzyılın sonlarının bir dönüm noktası olduğunu savunmaktadır. Uluslararası göçe evrilen bu dönüşüm, sosyal bir dönüşüm akımı da oluşturmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri'ne Meksikalılar'ın göçü örneğindeki gibi; birey ve ailelerin, ekonomik kazançlar umuduyla yakın ülke sınırlarını geçmesiyle başlayan bu hareketlilik; ya da Almanlar'ın Hitler'in siyasi baskısı sebebiyle, yakın Avrupa ülkelerine kaçışı örneğinde olduğu gibi, köken ülke içindeki istikrarsızlık ve eşitsizlik; sığınacak yer, yeni bir pazar arayışı ve iş imkanları bulma umudu, insanları daha demokratik ülkelere taşınmaya itmiştir. Kalıcı ya da geçici amaçlarla giden göçmenler, gittikleri ülkelerde ya tutunamamakta ya da vatandaşlık alarak köken ülke ile yeni yerleştikleri ülke arasında sosyal bir ağ oluşturmaktalar. Göçmenler ayrıca, yerleştikleri yeni toplum içinde sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan çok önemli ve temel değişiklikler oluşturacak bir güce sahiplerdir. (Massey, Taylor.2004). Uluslararası göç aynı zamanda, insanların yer değiştirmesi sebebiyle, nüfusun yeniden düzenlenmesinde ana faktör olarak bilinmektedir. Yirminci yüzyılın sonuyla birlikte uluslararası göç,

özellikle Avustralya, Kuzey Amerika ve birçok Avrupa ülkesinin pazar ekonomilerinin gelişiminde dikkate değer etkilere sahiptir.

Uluslararası göç neden ve nasıl ortaya çıktı? Castles and Miller (1998), uluslararası göçün 1945 yılından 1980 yılı ortalarına kadar arttığını belirtmekteler. Varsayımları, kuzey ve güney arasındaki eşitsizlik gibi birçok sebeple insanları daha iyi yaşam standartları aramaya, özellikle etnik çatışmalar ya da savaşlar yaşanan bölgelerde siyasi istikrar sağlanmasını isteme ya da diğer demografik baskılarla, insanları diğer ülkelerde mülteci olmaya iten birçok faktörle bağlantılı olarak ortaya çıkmıştır. Serbest ticarete geçiş, işçi sınıfında hareketlenmelere sebep olmaktaydı.

Bu yeni durum, birçok ülkeyi etkileyerek göçmenleri alma ya da gönderme konusunda kafa yormaya zorladı (Castle, Miller.1998). Etnik çeşitliliğin artmasına sebep olan büyük bir popülasyonun giderek artan bu hareketliliği, uluslararası göç düzenlemeleriyle kolaylaştırılıyordu. Etnik çeşitliliğin artması, ev sahibi toplumun etnik gruplarla kendileri arasında; gelenek, inanış ve siyasi düşünceler, farklı diller ve farklı ten rengi, giyim, fiziksel özelliklere sahip olma gibi farklılıklar üzerine yoğunlaşan bir kültürün uygulanması, bu tür farklılıklara daha fazla dikkat çekilmesine sebep olabilen bir durumdur. Dahası, göçmenlerin daha düşük kazançlı işlerde çalışması, ayrırmaya sebep olan ve kapalı bir toplum izlenimi veren yerleşim bölgelerinde yaşaması, yasal olarak yabancı sayılmaları ya da vatandaş olamamaları gibi tüm bu sebepler, göçmenlerin ırk ve etnik farklılık açısından tüm sorunlarını özetlemektedir.

Göçmenlerin ev sahibi topluma katkıları nelerdir? Göç etme kararını vermelerinde neler etkili olmuştur? (Solimano,2010) Göçmenlerin gittikleri ülkelerde yaptıkları çeşitli katkılara farklı bir açıdan bakacak olursak; akli ve fiziki faydaları, zekaları ve yaratıcı fikirleri ya da sahip oldukları yetenekler, sağladıkları çalışma kapasiteleri, ekonomik gelişime yaptıkları katkılar bunlardan bazılarıdır. Aynı zamanda, göç kararını vermelerinde etkili olan faktörlerden bazıları; farklı sosyal hizmetlere ulaşılabilirlik, gittikleri ülkedeki suç oranları ve güvenlik unsurları, çevresel faktörler, demokrasinin niteliği olarak sıralanabilir. Bazı göçmenler, sağladığı yaşam koşulları

sebebiyle kozmopolit şehirleri seçmiştir. Göçmenleri yurtlarından ayrılmaya iten diğer unsurlar; savaşlar, iç savaşlar, devrimler ve otoriter rejimler, hükümetlerin bu konu üzerindeki görüşlerini iki şekilde aksettirmektedir: Bunlardan birincisi, göçmenlerin milli birlik ve milli kimliğe tehdit olarak görülerek etnik azınlık haline getirilmeleri; ikincisi ise, göçmenlerden asimile olmalarının talep edilmesidir.

Göçmenlerin karşılaştıkları ilgi çekici unsurlarla ilgili olduğunda, bu zeminde göçün yansımaları anlayabilmek açısından göç kuramlarını daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. İtme-Çekme Kuramı ile ilgili (Castle,Miller.1998)'in çalışması, göç araştırmaları arasında ön sıralarda gelmektedir. İtici unsurlar arasında: demografik büyüme, düşük yaşam standartları, ekonomik fırsatların eksikliği, siyasi baskıların yer alırken; çekici unsurlar arasında, işçi sınıfının talepleri, arazi kullanılabilirliği, iyi ekonomik fırsatlar ve siyasi özgürlük unsurları yer almaktadır. İkinci Kuram, bireylere odaklanan Neo-Klasik Kuram'dır.

Bu kuramda, kazançlı pazar alanları, finansal kaynaklar, ev sahibi ülkelerdeki göç düzenlemeleri, istihdam güvencesi, uzun süreli kaçınılabilir riskler, girişim faaliyetlerinin bulunması gibi birçok bireysel unsurlar araştırılmıştır. Göç hareketliliğini açıklamak için ortaya konulan son kuram; “kültürel farklılıkların ve etnik toplulukların oluşumunun kabul edilmesiyle beraber, siyasi kurallara bağlı kalınması koşuluyla, yeni gelenleri toplum içinde kabullenebilme ihtimali üzerine kurulu; vatandaşlık, yasalar ve anayasaya dayanan siyasi topluluk niteliği gösteren bir ulus” tanımına bağlı olan Çokkültürlülük Kuramı'dır. Bu çoğulcu ve çokkültürlü yaklaşım oldukça yenidir. Avustralya, İsveç ve Kanada'da büyük mesafe katetmiş olmakla birlikte; Hollanda, ABD, Britanya ve diğer bazı ülkelerde de etkili olmaktadır (Castle,Miller.1998, p.43).

Diğer yazarlar, göçmenlerin köken ülke ve hedef ülkelerdeki ekonomik, sosyal, siyasi koşulları sınıflandırma sürecinde yardımcı olan bir barometre olarak tanımladıkları (Solimano.2010) uluslararası göç konusunda benzer bakış açılarına sahiplerdir. Zayıf ekonomi, yüksek işsizlik oranları, bürokrasi, etnik ve dini zulüm gibi kişileri yıldıran faktörlere karşılık; refah ve esenlik, ekonomik fırsatlar ve iş fırsatları, siyasi istikrar, bireylerin ve mallarının güvenliğini sağlama garantisi, farklılıklara karşı

hoşgörölü yaklaşım gibi faktörler insanların kendi ülkelerinden ayrılma kararını vermelerinde yardımcı güç niteliğinde olmaktadır. Dahası, uluslararası göç kişilere, geride bıraktıkları ailelerine para gönderebilecekleri daha iyi gelirler elde edebilecekleri ve geride kalanların da aynı ülkeye gelmelerine yardımcı olacakları bir yere gitmelerini salık veren dahili bir barometre olarak görülmektedir. Daha önce bahsi geçen İtme ve Çekme Kuramı gibi klasik teorilerden farklı bir yaklaşım sergileyen bir çalışma da “Toyota Type” ya da “Yeni Dünya Düzeni” isimli, Bonifazi(2001)’ ye göre, uluslararası göç ile bağlantılı temel eğilimler gösteren çalışmadır. Bu eğilimler uluslararası göç ile bağlantılıdır. Yatırım stratejilerindeki farklılıklar, gelişmiş ülkelerden ihraç edilen sermayenin artışı, ve gelişmiş sanayi bölgelerinde imalat sanayilerinin başlaması ile takip edilmektedir. El emeğine duyulan ihtiyacı ortadan kaldıran mikroelektronik devrimin başlangıcı, hizmet sektöründeki ilerlemeler ve daha birçok sektör; cinsiyet, yaş ve etnik yapıdaki ayrımların etkisi gibi bazı faktörler, uluslararası göç hareketlerinde İtme ve Çekme faktörleri olarak görülmektedir.

Uluslararası göç teorilerine klasik bakış açısı, ticaretin ve sermayenin serbest akışının önemini ve ülkelerin uluslararası göçü hükümetler arasında bir teselli ve işbirliği modeli olarak nasıl kabul ettiklerini gösteren Neo-Klasik ekonomik liberal yaklaşımdır. Giriş ve çıkış kuralları, uluslararası göçün çoğunlukla doğru zamanda kullanılacak bir politik güç haline gelebildiği gerçeği gibi tüm bu göstergeler, bazı korumalarla beraber, uluslararası göçü hedefleyen hükümet politikalarının bir parçası olmaktadır. Hükümetlerin uluslararası göçe karşı endişelerinden biri, özellikle ulusal kimlik ve değerler hakkındaki kaygılarından; ve ek olarak, bazı ülkelerin toplumlarına yakın bir etnisiteye sahip olan nüfusa özel olarak sundukları açık girişler gibi bazı politikalar üzerinde güçlü bir kontrolün nasıl sürdürülebileceğine ilişkin kaygılarından ileri gelmektedir (Weiner.1985).

Uluslararası göç, ev sahibi ülke içinde yeni bir toplumda yaşamayı deneyimleyen göçmenler hakkında yapılan çalışmayla bağlantılıdır. Henry Fairchild(1936)’a göre uluslararası göç görüldüğünden daha karmaşıktır. Eğer son iki asırda karmaşık bir düzende ulusal sınırlar çizen göçmenlerin ev sahipleri, afişlerle

organize olmuş örgütler halinde, yabancı ülkelerin otorite ve yönetimi altında gelmiş olsalardı, bu hareketleri muhakkak ki düşmanca bir hareket sayılır ve silahlı bir direnişle karşılaşılırdı. Fakat, kendi kaynaklarıyla, genellikle de destek almadan, hatta bazen de kendi ülkelerinin isteklerine karşı olacak şekilde bireysel olarak geldikleri için kendilerine; en kötü ihtimalle, kendi kurtuluşlarını sağlamaları için küçük bir fırsat; en iyi ihtimalle de, bazen fiili ya da finansal bir yardımın da eşlik ettiği samimi bir karşılama ve dostluk eli de verilmiştir. Bu yönüyle, bireylerin göç etme kararını vererek nasıl göç sürecinin bir parçası haline geldikleri ve araştırmacılara göç hakkında izleyecekleri istikameti gösterdikleri anlaşılmaktadır. (Hugo.2006)'ya göre, hedef ülkeye ulaşma süreciyle ilgili çalışmalar uluslararası göçün kritik bir parçasıdır. Asya göç hareketi hakkındaki çalışmada, göçün karmaşıklığını ve hareket hızını değiştiren iki unsurun etkisinden söz etmektedir. Birinci unsur olarak, sosyal ağın var olması uluslararası göç için kritiktir. Arkadaşlar ve aile gibi halihazırda var olan sosyal bir sermaye ile birlikte bir bölgeye taşınmak, uyum sürecine katkıda bulunduğu gibi göçmen sayısını da artırmaktadır. İkinci unsur, göç aracıları, seyahat tedarikçileri ve acenteleri tarafından temsil edilen sözde göç endüstrisi sayısının artışıdır. Bu unsurlar, gidilmek istenen yer ile göç etme arzusunda olan bireyler arasında bağ oluşmasına yardımcı olmaktadır. Koser (1997), yakın çevre ve göç acentaları ile sosyal ağa ilişkin daha önce bahsi geçen ögeyi belirtmiş; fakat, göç çalışmalarına iki yaklaşım eklemiştir. Bunlardan ilki, göçün makro-mikro düzeyi; ikincisi, göç sürecinde yer alan ekonomik, sosyal ve siyasi faktörlerle ilgili çalışmaya kalıp oluşturmastır.

Çeşitli akademik yazılarda uluslararası göçü incelerken kullanılan yaklaşımlarla ilgili eleştiriler, örneğin Neo-Klasik yaklaşımdaki gibi, ekonomik faktörlere odaklanmaktan ileri gelir. Göç konusunda yapılan çalışmalarda eksik kalan ana unsur, göçmenlerin ekonomik alanın yanı sıra politika alanında oynadığı roldür. (Bojars, crisp.2005)'in eleştirisi, dünya göçü üzerindeki baskıyı iki tür yaklaşımla açıklamıştır. Birinci yaklaşım, şuanda uygulanan kısıtlı göç politikalarına karşı, özellikle 1914'den önceki serbest göç dalgasından sonraki endojen göç politikaları ve göç kontrolü olmayan bir dünyadır. İkinci yaklaşım; ampirik literatürdeki eksikliklerin sadece, göçmen işgücü

piyasası, ekonomik asimilasyonu, göç politikaları ve göçmenlerin kalite ve nitelik elde ettikleri bu tarz bir ekonomi içindeki bireylerin niteliğine odaklanılarak belirlenmesidir. Politikalarla ilgili çalışmaların eleştirilmesi bu konulardan sadece bir tanesidir. Ancak bu makale, göç ve uluslararası göç ile belirli şekilde bağlantılı olan politikalara sosyal, kültürel ve ekonomik unsurlar kadar odaklanmamaktadır.

1.1.2.Göç Teorileri ve Kapsamı

Akademisyenler, göç ile ilgili çalışmaları teorik bir çerçevede yürütmeye çalışmışlardır ve çabaları sonuçsuz kalmamıştır. Çalışmaları, bu hareketi zorlayan sebeplerin analizinden; göç veren ve göç alan ülkeler arasındaki bağlantılardan; bu ülkelerdeki göç politikalarından; göç sayılarından; çalışmanın makro ya da mikro seviyede olup olmadığı bilgisinden ve bu teorilerin oluşmasında rol oynayan ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel unsurlardan; hareket kalıpları üzerine yapılan çalışmalardan elde edilen yaklaşımlar ve teoriler sağlamıştır. Göç yaklaşımlarının türü ya da düzeyi, konu hakkında birçok teori ve çerçeveye örneklendirilmiştir. Teoriler; nüfusun, göç eden birey, grup ya da büyük kitlelerin düzeyine göre değişmektedir. Bu teoriler mikro düzeyde göç ve makro düzeyde göç olarak bilinir. Bouge(2010)'a göre Mikro Düzey Teoriler, göç edenin dış güçler tarafından etkilendiği pin-pon topu gibi tanımlanırken; gidilecek en iyi yeri bulmaya çalışan aile bireylerinin ya da kişinin kendi özgür iradesiyle verdiği karara göre çalışılan teori Makro Düzey Teori olarak tanımlanır. Yazar dört temel göç teorisi kategorisi benimsemektedir. Bunlar: Çevresel uyum niteliğinde ekolojik göç teorisi (Malthusia Nüfus Baskısı), Neo-Klasik sosyo-ekonomik (rasyonel tercih ve faydanın maksimizasyonu teorisi), modernizasyon-ekonomik gelişme teorisi (şehirleşme, ulus oluşturma ve göç dönüşümü), uluslararası göçün globalleşmesi teorisidir (Bouge,2010.p.3). Bodvarsson and Van De Berg (2013)'ün ekonomik-sosyal ve politik çerçeveye bağlı göç teorileri, Neo-klasik ekonomik teori, ikili emek piyasası teorisi, işgücü göçü ekonomisi, göreceli yoksunluk teorisi, dünya sistemi teorisi, ilişkiler ağı teorisi ve geleneksel teori gibi uluslararası göç teorileri çalışmalarına odaklanmaktadır.

Göç teorileri üzerine çalışan araştırmacılar, göç çalışmalarını dikkate alırken benimsedikleri yaklaşımlarında kesin ve açık bir yöntem izlemişlerdir. Bonifazi (2001), Zolberg (1989) ile ilişkili göç yaklaşımları üzerine, göç çalışmalarında alışlagelmiş unsurların tanımlanması bakış açısıyla yaklaşmaktadır. İlk olarak, bu unsurlar genellikle, zaman ve mekan çerçevesinde yer alan değişiklikleri daha fazla dikkate alan tarihi unsurlardır. İkincisi, kapitalizm ve devlet gibi iki dinamik faktörü vurgulayarak bireylerin eylemlerine etki eden sosyal baskılar üzerine yoğunlaşarak bireysel olmalarından öte yapısaldırlar. Üçüncüsü, küresel yaklaşımda küresel oluşumlar uluslararası sosyal alan kanalıyla birleşirler. Ve son olarak, bunlar genellikle eleştireldir.

Özetleyecek olursak, bu unsurlar, göç çalışmaları için yeni bakış açıları kazandıran makro yönlü analizler düzeyinde sunulmuşlardır.

1.1.2.1.Sosyal Ağ Kuramı

Göçe yol açan sürecin aşamalarının ya da belirli bir mekanizmanın arayışı, bireylerin ya da insan gruplarının başka bir ülkeye göç etmek için başlattıkları süreç, göç etme kararını vermeden önceki aşamalar zinciri, ilişkiler ağı teorileri, özellikle de sosyal ağ teorisinin farklı açıklamaları, göç ve göçmenlerin tutumları ile ilişkili olan sosyal ağın faydaları göç çalışmalarında yer almaya devam eden bir bakış açısidir.

“Göçmen iletişim ağları, varlıklarıyla ululararası hareketin maliyetlerini azaltan potansiyel göçmenleri, ev sahibi toplumun bireyleriyle birleştiren sosyal bağlardan oluşan ağlardır. Göçmen haline dönüşen her bir bireyle göçün maliyeti, bir grup akraba ve arkadaşı da göç etmeye teşvik edecek derecede düşmekte ve iletişim ağının sınırları da genişlemektedir.” (Massey ve Espana, 1987).

İletişim ağları, tanınan toplum üyeleri sayesinde hareket riskini azaltan ve hedeflenen bir iş imkanı sunan iyi geliştirilmiş bir ağ niteliği ile uluslararası göçün riskini azaltan bir çekim faktörüdür (Massey.1990). Bu iletişim ağlarının, potansiyel göçmenlere, gitmeyi hedefledikleri yeni bölgede bulunan göçmenlerin tecrübeleri

sayesinde bilgi akışı sağlaması, karar verme süreçlerinde gerekli olan ekonomik bir işlev olarak düşünülebilir (Winters et al.2001).

Sosyal ağ ile ilişkili bir davranış olarak karar verme eylemi, genel olarak bilgi edinme ya da göç etme niyeti anlamına gelen, bir evi-ülkeyi terketme ya da orada kalma kararı, ek olarak hareketin hedefi göz önüne alınarak yapılan seçimdir. Sosyal ağ kavramı, karar verme tutumunu incelerken göz ardı edilemeyecek bir kavramdır (De Jong, Gardner.1981). Ekonomik yönü, göç sürecinin ihtiyaç duyulan bağlantı ve iletişim ağlarının bir parçasıdır. (Guilmoto, Sandron.2001)'e göre en büyük yatırım; varılacak yer, seyahat edilecek yerdeki masraflar, seyahat etme masrafları, iskan ihtimali, iş bulmadaki güçlükler ve kendi ülkelerinde bıraktıkları aileleleri ile bağlantının sağlanıp sağlanamayacağı ihtimali hakkındaki bilgilerdir. Ayrıca, göç iletişim ağları, göç dalgası sistemini sürdüren bir destek sistemi olarak görülmekte olup; bu akışın, göç dalgasının başlaması için kapılarını açan bilinmeyen varış noktalarına yapılan göçlerle başladığı düşünülmektedir. Bu iletişim ağları göç sürecinde, ev sahibi ülkede kimlik saptaması aşamasında yardımcı olması, gerekli durumlarda taşınmanın maliyetinin karşılanması, sınırdan güvenli geçiş, ev sahibi ülkede kalacak güvenli bir yer edinilmesi ve iş bulunması sayesinde piyasada yer edinmek gibi birden fazla aşamada destek sunmaktadır.

Sosyal ağ, uluslararası göç çalışmalarının ortak unsurudur Bodvarsson, Van den Berg,(2013)'e göre, iki tür yaklaşım bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, göçün başlatılması iken; ikincisi, ücret farkı veya gelir eşitsizliği gibi göçü sürdüren unsurlardır. İlişkiler Ağı teorisi, bu iki yaklaşımla da ilişkilidir. Göç mekanizması, göçün başlaması ve devamlılığı olarak belirttiğimiz iki aşamada da uluslararası göçün devamlılığını finanse etme açısından sosyal ağ ile bağlantılıdır.

Peki, ev sahibi ülkede iletişim ağı olmasının ne gibi faydaları vardır? Göç ağı, göç risklerini azaltabilir; göçten önce, göç sırasında ve göç sonrasında, yalnızca bilgi vererek ya da seyahat maliyetlerinde, kalacak yer sağlamada ya da iş bulmada yardımcı olarak değil, aynı zamanda bilgi aktarım hareketine de katkılarda bulunarak göçü

kolaylaştırabilir. Sonuçta, ilişkiler ağı , göçü sürdürme sürecini geliştirebilir (European communities,2000).

Sosyal ağ, göç dalgasını etkilemektedir. Bunun, köken ülke ve ev sahibi ülke arasındaki ara bağlantılardan biri olduğu düşünülmektedir. Monice Boyd (1989)'un belirttiği gibi, kişisel iletişim ağı; bilgi edinme aşamalarında, ve iletişim ağı sayesinde edinilen finansal, sosyal yardım alma aşamalarındaki gibi, göç unsurları için çok faydalı olabilir. Bu yüzden, sosyal ağın oynadığı rol, ev sahibi ülkede yerleşime ve bütünleşmeye katkıda bulunabilir. Sosyal ağ, aile, hane halkı, akrabalık, arkadaşlık ve son olarak toplum ile bağ kurmada da rol oynar. Bunlar, göçmen sosyal ağlarını kuran bağlardır. Önemli olan nokta, ev sahibi ülkede yerleşim ve bütünleşmeyi başarabilmek adına, aile ve sosyal ağların uyum sürecinde yardımcı olabileceği gerçeğidir. Sosyal ağların önemi, ampirik araştırmalarca ortaya konulduğu üzere, Curran (2010)'a göre: İlk olarak, göç akımlarının oluşumu ve akışında sosyal ağların ne derece önemli bir role sahip olduğu, yeni varış noktasında göçmenlerin asimilasyon sürecinin karakterini ve oranlarını ne derece etkilediği, ve önceden varolan bir sosyal ağın göçmenlerin kalitesi ve miktarı üzerindeki önemi gibi göstergelere dayanmaktadır. İkinci olarak, ana ülke ile konuk ülke arasında bir dinamik oluşturan, sosyal ağlar ile seçicilik arasındaki ilişki, bu hareketin sonucunu tahmin etmede yardımcı olabilecektir Fawcett'in(1989)'un saptadığına göre, göç kavramı, göç veren ve göç alan ülkeler arasında bir bağlantı kuran dinamik bir sistemin parçası olarak çalışılabilir, ve bunu sağlayan bağlantılar ise iletişim ağlarıdır. Ayrıca bu bağlantıyı, dört kategoriye dayanan üç tip bağlantı ile açıklar. Bu üç tip bağlantı; somut bağlantılar, düzenleyici bağlantılar ve ilişkisel bağlantılardır. Dört kategori ise: devletlerarası ilişki, kitle kültürü bağlantısı, aile ve kişi bağlantıları, göçmen acentası faaliyetleridir. Örneğin; aile ve kişi bağlantıları toplum dayanışması ve ailevi yükümlülöklere neden olurken, kitle kültürü bağlantısıyla birlikte düzenleyici bağlantılar göçmenlerin sosyal kabul edilebilirliğine katkıda bulunabilir. Kitle kültürü bağlantısı içindeki ilişkisel bağlar ise, değerler sisteminin uyumu ve de kültürel benzerlikler tarafından üretilmektedir.

Sosyal ağ teorileri, bu ağ tarafından sağlanan karar verme sürecini, göçten önceki ve sonraki sürece yardımcı olan bilgi ve ilişkiyi, bireylerin bu adımı başarıyla atması için gerekli yardımı sağlayan ekonomik boyutu, motivasyon ve çekicilik özelliklerini de içermektedir. Bunlar, yeni bir topluma geçiş yaparken bireyleri yönlendiren aşamalar olarak düşünülebilir.

1.1.2.2.İtme ve Çekme Kuramı

İtme-Çekme Kuramı isimli bu göç teorisi, iki noktaya odaklanmaktadır. Bir yanda, insanları göç etmeye teşvik eden faktörler varken; diğer tarafta, insanları vazgeçiren ve göçü engelleyen faktörler bulunmaktadır. Paralel olarak, Faist and Kivisto (2010), İtme-Çekme faktörleri dedikleri göç çalışmalarını ifade ederken itici faktörlerin bazılarının göç veren ülkedeki nüfus büyümesine ya da siyasi baskılara bağlı olduğunu; çekici faktörlerin ise, göç alan ülkedeki iş imkanları ya da yüksek ücretlere, hatta daha kültürlü bir ortam ve siyasi özgürlüklere bağlı olduğunu ifade etmişlerdir. Ek olarak belirtilen diğer iki faktörden birincisi, insanların doğası gereği göçmenlikten ziyade yerleşik hayata alışık olmalarının göç dalgasını düşürmesi; ikincisi, süreç içerisinde göçe müdahale eden taşıma sistemleri ve mesafe engelleridir.

İtme-Çekme kuramının önemi, insan grupları ya da bireyler için göç hareketini başlatan bir motivasyon olarak görülmesinden ileri gelmektedir. Ritzer (2011)'e göre köken ülkedeki itme faktörlerinden bazıları; yüksek işsizlik oranları, düşük ücretler, savaş, kıtlık, ve siyasi baskılar, ya da ekonomik krizdir. Dahası, Ritzer'in belirttiği çekme faktörleri, ev sahibi ülkedeki göçmen sayısını arttırması açısından daha çekicidir. Bu çekme faktörleri: ev sahibi ülkedeki olumlu göç politikaları, düşük işsizlik oranları, yüksek ücretler, resmi ve gayriresmi bağlantıların varlığı, beşeri sermayeye ihtiyacı arttıran işgücü eksikliği, ev sahibi ülke ve köken ülke arasındaki dil ve kültür benzerlikleri, küresel bilgi bunalımı, küresel ve yerel ölçekte internet ve cep telefonu kullanımının artması, aile aracılığıyla varolan sosyal ağ, ve son olarak göç için engellerin azaltılmasıdır. Fairchild (1936), bireylerin gelişmiş bir yaşam seviyesine

doğru motivasyonu, farklı türde ayrımcılıklar, ayrıca siyasi ya da dini baskılardan kaçma ihtiyacı, ve diğer ekonomik olmayan dezavantajlar gibi faktörleri itme faktörleri olarak tanımlamaktadır.

Bazıları, itme-çekme kuramının köken ülkeden ev sahibi ülkeye göç motivasyonunu az bir olasılıkla açıklayabileceğini savunmaktadır. “Genel eleştiri böylesine kuramların, neden bazı bölgelerden göçmen çıkarken bazılarından çıkmadığını, ya da neden bazı bölgelerdeki insanlar taşınırken diğerlerinin yerlerinde kaldığını, hatta akışın istikametini bile açıklayamacağı yönündedir” (European communities, 2000).

1.1.2.3.Küreselleşme Kuramı

“Küreselleşme” terimi genelde iletişim teknolojilerinde ve ulaşımda değişimi, giderek artan oranda uluslararasılaştırılan finansal akımları, emtia(mal) ticaretini ve milli pazardan, ekonomik rekabet için temel alan olan dünya pazarına geçişi işaret etmektedir Chase Duun ve diğerleri (2000, p. 77). Bu tanıma göre, küreselleşmenin ekonomik boyutu daha baskın gözükmektedir.

Bir kavram ve teori olarak küreselleşme, bu yüzyılda yapılan göç araştırmalarında liderliği eline almıştır. Açık sınır politikaları ile arasındaki ilişkiye bakılırsa, küreselleşme, ‘göç’ adı verilen bir hareketin parçası olarak görülmektedir.

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra birçok araştırmacı, artan hareketlilik ve giderek artan sayılarıyla sınırları aşarak uluslararası göç dalgalarına sebep olan insanlar ve ürünlerin hareket özgürlükleri konusunda öncü bir teori olarak küreselleşmenin önemiyle ilgili genel bir fikir birliğine varmışlardı. Küreselleşme çalışmaları aynı zamanda, ev sahibi ülke dinamikleri üzerinde etkisi olan karar alma, göç konusundaki kısıtlamalar ve politikalar ile ilgili çalışmalarla da desteklenmişti.

Bir teori ve uluslararası göçe yönelik bir teşvik olarak küreselleşme üzerine akademik makalelerde yapılan çalışmalar farklı açılardan ele alınmıştır. Ritzer (2011) uluslararası göçün dört bileşenini: Kişilerin doğdukları ya da vatandaşı oldukları

lkelerden farklı ülkelere göç etmesi; yurttaşların yurtdışında yerleştikten sonra köken ülkelerine ie-gleri; yurttaşların köken ülkelerinden dışa-gleri; ve yabancıların, daha önce göç etmiş oldukları yabancı bir ülkeden dışa-gleri olarak açıklamıştır. Bu bileşenler yazarın, küreselleşme ve ortaya attığı yeni bir olgu üzerine çalışmalarının birer parçasıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

GÖÇMENLERİN BÜTÜNLEŞMESİ

Bütünleşme fikrini ve yabancı toplumlardaki göçmenlerle bağlantısını anlayabilmek adına, ilk olarak bütünleşme kavramı ve teorileri, ayrıca bütünleşme ile ilgili ikinci bir kavram olarak asimilasyon, bu bölümün ana amacını anlatabilmesi için açıklanmalı ve çalışılmalıdır. Bazı çalışmalar bu iki kavramı da birbiriyle ilişkilendirmektedir. Diğerleri ise, bütünleşmenin asimilasyon sürecine doğru ikincil bir aşama olarak gerçekleştirildiğini öne sürmektedir. Daha iyi izah edebilmek adına, bu iki kavramı incelemek son derece önemlidir.

2.1.Bütünleşme Kavramı ve İlkeleri

Göç konusunu bir süreç olarak çalışmak, sosyal araştırmaları birçok çalışma alanına tanıtmaktadır. Bireylerin fiziksel ve psikolojik durumu, yeni bir topluma dahil olmaları sonrası günlük hayatları; karşılaştıkları dil, din, tutum farklılıkları ve diğer birçok değişiklik, göç alan ülke hükümetleri tarafından, işlerinin bir parçası olarak, göçmenlerin sayısına yönelik gerçekleştirdiği politikalar; yeni gelenleri yabancı oldukları topluma dahil etme adına gerçekleştirilen programlar, resmi ve gayriresmi bu programlar sözde bütünleşme ya da asimilasyon sürecine odaklanmaktadır. Bu sebeple, net tanımlamalara olan ihtiyaç ve bu tanım, model ve elde edilecek adımlarla yapılan bağlantıların araştırılması çalışmamızın önemli bir parçasıdır.

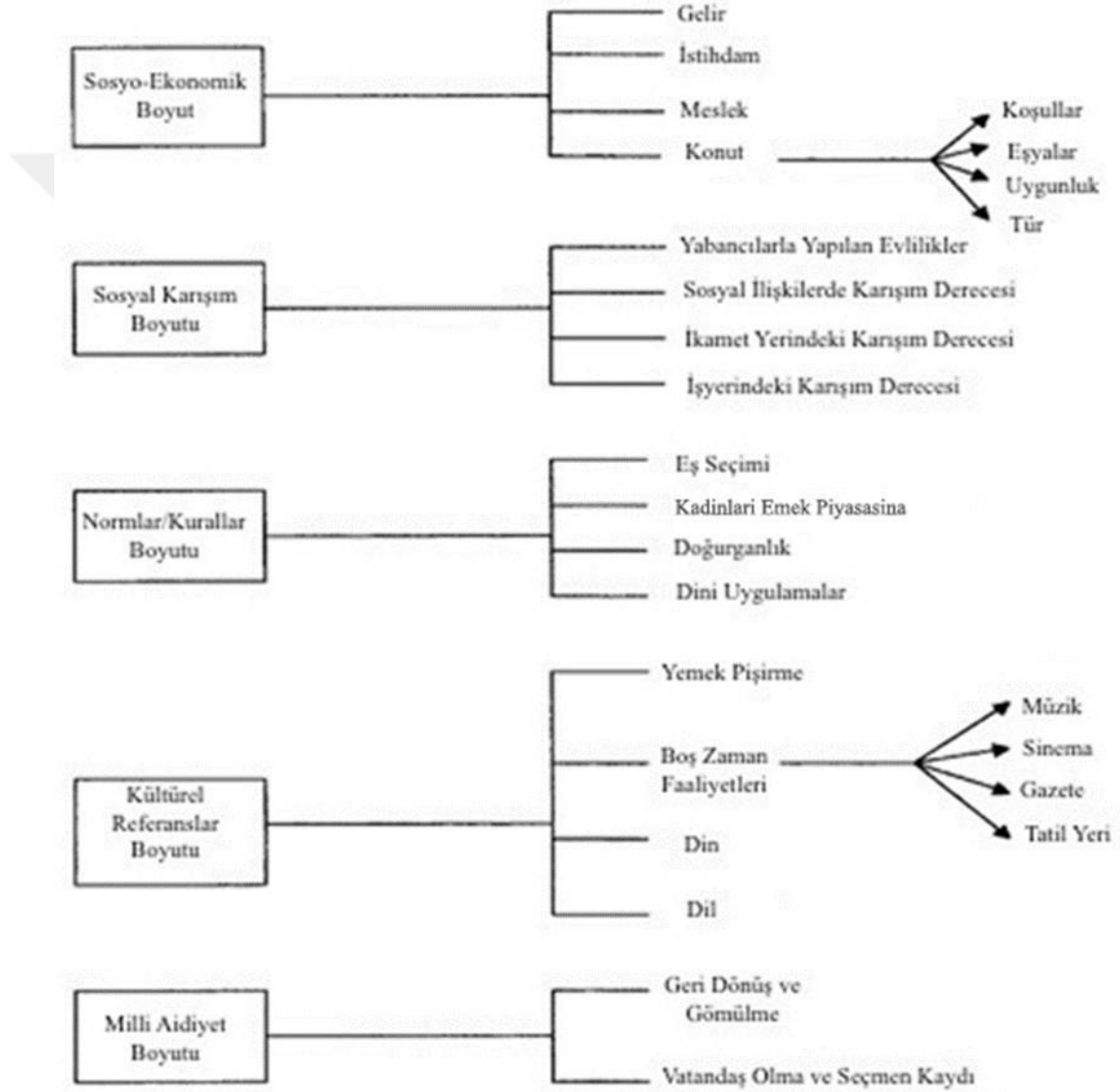
Kültür, etnik yapı ve ırk sözlüğüne göre, “Bütünleşme kavramı, Latince integratio (integratus, integrated’den türetilen), bir toplum içerisindeki sınırlar ve heterojen faktörler aracılığıyla yeni, dengeli bir bütünleşme elde edebilmek için üstesinden gelinen sosyolojik süreci ifade etmekte olması sebebiyle, bireyler ve gruplar

arasında dayanışmaya dayalı bir toplumun oluşturulması için temel bir dinamik faktördür (L, Z.2003). yerel sosyal bir boyuttan bakıldığında bütünleşmenin diğer bir tanımı “Bölgesel Bütünleşme Modeli: Bütünleşme, birbirinden farklı kişiler, gruplar ya da kuruluşlar arasında uyumlu ilişkiler ve sıkı bir tutarlılık elde etme süreci, ve bireylerin belirli bir sosyal çevreye nasıl dahil olacağını tanımlayan bir modeldir” Sangkakorn, Chakpitak, Yodmongkol.(2015) Holzner.(1967), bütünleşmeye sosyal sistemle ilgili çalışmalar açısından bakarak; tanımlamasında bu kavramı, tek parça bir varlık oluşturmak için biraraya gelen bütünleyici bir oluşum biçimi olarak incelemektedir. Bu bütünleşme farklı şekillerde, farklı kimliklerde, farklı kavramsal uyumlarda ya da farklı bağıllık derecelerinde olabilir Foadi, Malena. (2012), göç ve bütünleşme arasındaki ilişkiyi açıklarken; kimlikler, mekanlar, ev ve aidiyet düşünceleri gibi birçok unsur için önemli değişimler içerdiğini belirtmektedir. Bütünleşme, konuk olunan kültürde varılan bir asimilasyon süreci olmakla kalmayıp; aynı zamanda, sonuçları sonradan görülen, kültürler arasında ortak bir diyalog ve uyum sürecidir. Bu adım ev sahibi ülkelerde, kültür, kimlik ve kültürlerarası iletişime istinaden kritik önemde olabilmektedir. Bütünleşme sürecinin daha iyi anlaşılabilmesi adına Boswell. (2016. p.17) “Bütünleşme geniş tanımıyla, genellikle iki yönlü bir süreç olarak anlaşılmaktadır: ilki, göçmenler ve göç alan toplum arasında karşılıklı uyum sürecidir. Toplum tarafından kabul edilen bir mensup olma süreci üç boyut içermektedir: yasal/siyasi, sosyo-ekonomik, ve dini/kültürel. Göçmenleri kapsamına alan politikalar genellikle iki model ile birbirinden ayrılmaktadır: göçmenleri, ev sahibi toplumun belirli özelliklerine uymaları şartıyla ya da teşviğiyle ‘asimile’ etme amacıyla olanlar ile; ayrımcılık yapmama konusunu destekleme, ve çokkültürlülük ya da çeşitliliğin gelişmesine yardım etme konularına odaklananlar.” şeklinde bir açıklama yapmıştır.

Safi (2008), göçmen bütünleşmesi konusunda başkaca boyutları, çalışmalarında kullandıkları, aşağıda bulunan şekil ile açıklamaktadır. Göçmenlerin ev sahibi toplum ile bütünleşme derecesine odaklanan sosyal karışım boyutu; bireyin kültürel bütünleşmesiyle herhangi şekilde ilgili konulara işaret eden, ayrıca köken toplum ve ev

sahibi toplum arasındaki kültürel farklılıkları ölçen kültürel referanslar boyutu, bütünleşmenin farklı göstergeleridir.

Tablo 1. Göstergeler özet tablosu.

Kaynak: (Safi. 2008.P39)

(Boswell.2016) Boyutları aşağıdaki gibi belirtmiştir:

- Yasal-siyasi boyut
- Sosyo-ekonomik boyut
- Kültürel-dini boyut

Bütünleşmenin tanımı, göçmenler ve kişisel deneyimleri gibi daha resmi faktörlerin oynadığı role ışık tutmuştur. Bütünleşme, göçmenlerin yeni toplumda kabul görmesini sağlayan prosedür ve metod olarak tanımlanabilir. Bireyler ve gruplar için, ülkeden ülkeye değişen şartlar ve gereksinimler sebebiyle bu açıklama kasıtlı olarak açık bırakılmıştır. Tanımlamanın açık bırakılması, bütünleşme sorumluluğunun yalnızca belirli bir gruba bağlı olmasının aksine – örnek vermek gerekirse göçmenlerin kendileri, ev sahibi ülke yönetimi, kurumlar, ve toplumlar gibi – birçok gruba bağlı olmasından ileri gelmektedir. Pennix, (2003). Göçmenlerin bütünleşmesi konusunda önemli bir unsur da, uyum ve göçmenler için kalacak yer imkanını da içeren çift yönlü bir süreçtir. Ayrıca, bütünleşmeye potansiyel bir engel de ev sahibi toplumun yeniliğe açık olmamasıdır (WU. el, 2012).

Bütünleşme hakkında yeni bir çerçeveye sahip çalışmalardan biri ‘sosyal bütünleşme’dir. Sosyal bütünleşme bir kavram olarak, Birleşmiş Milletler Genel Meclisi’nin sosyal gelişim konulu bir zirvesinde ana konu olarak yer almış, sosyal bütünleşme ve kavramın karşılaştığı önyargılar tanımlanmış, ve ortaya çıkan raporda şunlar belirtilmiştir: “Sosyal bütünleşme kavramı üç farklı yolla anlaşılabilir. Bazıları için, tüm insanlara eşit hak ve fırsatlar sağlanması anlamına gelen kapsayıcı bir amaçtır. Bu durumda, daha fazla bütünleşmek yaşam fırsatlarını arttırmak anlamına gelir. Fakat diğer bir kesime göre, bütünleşmeyi arttırmak, istenmeyen bir tekdüzeliğin dayatılması imgesini akla getiren olumsuz bir çağrışım içerir; ve bazılarına göre de, bütünleşme terimi olumlu ya da olumsuz bir durumu ifade etmekten öte, sadece toplumda yerleşik olan insan ilişkileri modellerini açıklamaktadır.”²

² UNITED NATION RESEARCH INSTITUTE FOR SOCIAL DEVELOPMENT, (Social integration: approaches and issues), UNRISD Briefing Paper No.1, WORLD SUMMIT FOR SOCIAL DEVELOPMENT, March 1994

Göç alan ülke açısından bütünleşmenin önemi, göçten en iyi faydayı elde etme becerisine bağlıdır. Bir yanda, göçmenlerin beraberinde getirdiği beşeri sermayenin kazanımına, ekonomi ve işgücü pazarı gibi çeşitli alanlarda oluşan yeni bakış açılarına; öte yanda, beraberlerinde getirdikleri sosyal ve kültürel etkilere bakılırsa, bazı ülkeler için bütünleşme kendi sosyal ve kültürel hayatlarına kattıkları yenilikler anlamına gelmektedir. Bazı Avrupa ülkeleri için bütünleşme, göçmenlerin terörist olmadıklarını ya da yeni girdikleri topluma karşı kin gütmediklerini anlatan siyasi bir göstergedir. Bu esasa göre, yeni toplumla sosyal bütünlük sağlanması gerekmektedir.

Bir kavram olarak bütünleşme, Sosyolojik çalışmalarda tek başına kalamaz; toplum, kültür, siyaset gibi daha pek unsurla bağlantılıdır, ve bunlar detaylı incelendiğinde bütünleşmenin türüne bağlıdır. Landecker (1951), bütünleşme türlerini tanımlamaya ve ölçme yöntemlerini bulmaya çalışmıştır. Yeni bir toplum içerisine giren bireyler için bütünleşme sayesinde kurulan birlik hakkındaki araştırma çalışmasında yazar, bütünleşme laboratuvar ortamında ölçülebilecek katı bir cisim olmadığından ölçümünün zor bir süreç olduğunu itiraf etmekle birlikte, bütünleşme türlerinin genelleştirilmesini eleştirmek için vakit ayırmakta, öte yandan da bütünleşme türlerinin alt sınıflara ayrılması ihtiyacı sebebiyle, kültürel bütünleşmeyi bir tanım olarak tek bir kavrama sığdırmaya çalışmanın zor olduğunu, ve daha derin araştırmalar yapılmasını gerektiğini öne sürmektedir.

Landecker (1951), dört çeşit bütünleşme tipi belirtmiştir: İlk olarak kültürel bütünleşme; bu kısımda yazar fikirlerini, kültürel antropolojist olan Ralph Linton'un kültürel bütünleşmesine dayandırmaktadır. Ralph Linton, yeni bir toplumda kültürel bütünleşme çeşitliliğine etki eden üç önemli terimi; evrensel, uzmanlıklar, ve alternatifler olarak açıklamaktadır. Örneğin, seçeneklerin oranı azaldıkça kültürel bütünleşme derecesi artar, ve benzeri. İkincisi, bilgilendirici bütünleşme olup, R.C. Angell' in, toplumda yüksek ya da düşük olan bütünleşmenin ölçütlerini dengeleyen iki tür gösterge hakkındaki çalışmasına dayanmaktadır. Bu göstergelerden ilki, toplumun bir bütün olarak refahının sosyal standartlarıyla ilişkili olan, refah gayreti göstergesi olarak

adlandırılan diğ er göstergenin aksine olumsuz bütünleşmenin bir ölçütü olan suç göstergesidir. Bu sebeple, refah gayreti göstergesi ve suç göstergesine göre, bütünleşmenin hem olumlu hem de olumsuz yönü olabilir. Üçüncüsü, iletişimsel bütünleşme, bir grubun üyelerinin birbirleriyle iletişim sağlayarak nasıl bağlantı kurduğunu gösterir. Yazar, bu üçüncü bütünleşme tipinde herhangi göstergeye bağlı kalmamış; aksine kişilerarası iletişim ağının ne kadar kapsamlı olduğuna, sosyal olarak izole edilmiş birey sayısı ve bundan dert yanan kişilerin yüzdesine, bütünleşme aşamalarının göstergeleri olarak odaklanmıştır. Son bütünleşme tipi olarak fonksiyonel bütünleşme “İş bölümü sisteminin birimleri arasındaki karşılıklı bağımlılık derecesi” olarak tanımlanır Landecker (1952.338).

Göçmenler, farklı kültürel altyapıları olan bireylerin oluşturduğu heterojen bir grup olarak görülmektedir. Bu yüzden, yeni topluma katkıları köken ülkelerinden büyük oranda etkilenir.

O’Flaneery (1961) Göçmenler arasındaki kültürel entegrasyonun gerekliliğine inanan bazı kişiler, asimilasyonun yeni toplum içindeki değerleri, gelenekleri, ve davranış kalıplarını etkilediğini düşünüyor olsa da, doğrudan bir yaklaşım olan sosyal bütünleşmenin aksine, yeni toplumlara giren bireyler için ilk öncelik, kendilerini saran sosyal çevreyle bağlantılarını yeniden kurmalarıdır. Sonuç olarak, sosyal bütünleşme ve kültürel bütünleşmenin her ikisi de, öncelikle asimilasyon sürecini başlatmaları gerektiğinden, aynı sonucu veren iki farklı unsurdur.

Kültür bütünleşmesi fazlaca tartışılmış, kültürel bütünleşme ile ilgili bir model ortaya koymaya  alışan Kuran ve Sandholm (2008) tarafından, etkinliği ve etkileri hakkında eleştirilere maruz kalmıştır. Kültürel bütünleşmenin, son zamanlarda anti-küreselleşme gibi hareketler tarafından temsil edilen bazı sosyal gerginliklerin sebebi olabileceğini öne sürmüşlerdir. Kültürlerin, grup sınırları arasındaki etkileşimde hem davranış hem de referanslara odaklanarak birbirlerini etkilediğine inanmışlardır. Bu durum göçmen ebeveynlerin, içine doğdukları aile kültürünü miras olarak almaları için çocuklarının davranışlarını nasıl etkilemeye ve belirlemeye çalıştıkları üzerine yapılan

çalışmada açıklanmıştır. Fakat bu çocuklar, yeni bir kültür içinde yaşamalarıyla birlikte kendi tercihlerini geliştirmeye başladılar. Kültürel bütünleşmeye gelince çalışmanın neticesinde vardıkları sonuç; gelecek yıllarda kültür değişim geçirecek, kültürel bütünleşme ülkeler arası çatışmaları etkileyecek, varolan kültürler yabancı etkilerden korunmaya mahkum olacaktır. Kültürel bütünleşme günümüzde varolan istikrarsız politikaların sebeplerinden biridir. Vatandaşlığa ilişkin göç ve bütünleşme fikrine karşın, vatandaşlık düşüncesi bütünleşme sürecinin etkili bir parçasıdır. Kültürel bütünleşme ile diğer bir bağlantıda ise, (Kastoryano.2010), sınırları aşan, varolan kültürle rekabet eden, küreselleşmiş ekonomi ve kültür içinde uluslararası topluluklar oluşmasına öncülük eden göçmenlerin yeni ülkeleri etkilediği birleşme süresince vatandaşlığın gücüne odaklanmıştır. Avrupa ülkelerinde özellikle de sömürge döneminde, göç sürecinin birer parçası olan küreselleşen pazar, standart hale gelen sosyal ilişkiler, bir noktaya yönelen politikalar, deneyim ve genelde azalan hareketlenmeye bağlı olarak her ülkede göç faktörleri değişmiştir.

2.2.Asimilasyon Kavramı ve İlkeleri

Yeni topluluklar içinde bulunan, kültür bazında değişimlerle karşılaşan göçmenlerle ilgili sosyal araştırmalarda, bir sonraki adım olarak göç sonrası aşamaların araştırılması gelmektedir. Göç evresi sona ermiş, ve bireyler yeni çevrelerini öğrenme sürecine geçmişlerdir. Araştırmacıların bunu açıklamak için kullandıkları bir önceki kavram bütünleşme idi. Bütünleşmeye ek olarak, asimilasyon kavramı da kullanılmaktadır. Bazıları, her iki kavramın da aynı özelliklere sahip olduğunu düşünse de, araştırmacıların makalelerinde bu kavramlar farklılık göstermektedir. Bu yüzden, bu kısımda asimilasyon kavramının tanımı üzerine, ve asimilasyonun sosyal araştırmalarda teorik açıdan hangi tür ya da modellerle ilişkili olduğuna odaklanılacaktır.

Göçmen araştırmaları açısından asimilasyonun tanımı nedir? Kavass.(1962), birleşme, bütünleşme, düzenleme, yeniden atama gibi asimilasyonu tanımlayan birçok isim ortaya atmıştır. Tüm bu kelimeler, yeni bir toplum içinde asimilasyonun incelenmesi için kullanılabilir. Kavram olarak asimilasyon, Hirsch. (1943), farklı ırk ve

kültürlerden olan insanlar arasında varolan düzenleme ve uyum süreci olarak tanımlanabilir. Asimilasyon, bir sosyal davranış olarak düşünülebileceği gibi, aynı zamanda tutum ve duygu, düşünce paylaşımı üreten kültürler arasındaki birleşme süreci olarak bilinir. Asimilasyonun sosyal bilimler araştırmalarında yer alan tanımı doğrudan toplum ile ilgilidir. Fitzpatrick. (1966) asimilasyonu aynı kültüre ait olma, sonrasında yeni bir yere taşınarak yeni bir kültür ve yaşam sürecine uyum sağlama yoluna girme olarak tanımlamıştır. S.E. Eisenstand, asimilasyonun tanımı ile ilgili çalışmasında, asimilasyonun sınıflandırılmasını iki aşamada belirtmiştir. İlki, değerlere, normlara ve davranış şekilleri ile beklentilere uyum sağlamadır. Bireyler bunlara uyum sağlamadıkları sürece, yeni toplumda faaliyette bulunamazlar. İkinci aşama, daha geniş bir kavram olan sosyal asimilasyondur. Bu kavram, yenigelenlerin yeni toplumda, evlilik ve flört gibi faaliyetler aracılığıyla öncelikli bir grup içine katıldığını, ve sosyal asimilasyonun iki farklı kültürü de ortadan kaldırarak, toplumda varolan yeni ve tek bir kültür oluşturmaya başladığını ifade etmektedir.

Yeni bir toplum içinde asimilasyonun farklı göstergeleri, Brown and Bean (2006)'e göre, ilk olarak ev sahibi ülkenin dilini öğrenme becerisi, ikinci olarak da ekonomik hareketlilik elde etmektir. Aksi takdirde asimilasyon, engellenmiş, ertelenmiş ya da sadece yarım kalmış olması sebebiyle sonuçlanmayabilir. Ayrıca, asimilasyonun tamamlanmasına engel olan birkaç faktörden de bahsetmişlerdir. İlk olarak, giriş politikaları, eğitim seviyesi düşük olan büyük sayıdaki göçmenlerin işgücü pazarında ekonomik hareketliliği yavaşlatarak pazara doğrudan etki etmesine izin vermekte; ikinci olarak, birçok göçmen ve çocukları, benzer etnik özellikleri taşıyan gruplarla ekonomik sebeplerle kaynaklarını paylaşma eğilimi göstererek, asimile olma sürecini kalıcı olarak durdurmasa da ertelemektedir. Son faktör ise, ırksal ve etnik ayrımcılıktır.

Asimilasyonun doğasında bir değişim meydana gelmiştir. (Brown, Bean.2006), asimilasyon ile ilgili üç teorik model üzerinde durmakta, ve bu modellerde ev sahibi ülkelerde asimilasyonu sağlayan ya da engelleyen faktörlere odaklanmaktadır:

- **Klasik ve Yeni Asimilasyon Modelleri:** Klasik asimilasyon teorisi 1920'lerde Chicago School'a kadar dayanır; Richard Alba, Milton Gordon, ve Victor Nee gibi birçok sosyoloğun çalışmasından özellikler taşır. Bu teorinin ana fikri göçmenler, etnik yada büyük gruplar, ev sahibi ülkede ikamet süresi ne kadar uzarsa normal değerler, davranışlar ve karakteristik özellikler gibi benzerliklerin o kadar değişime uğrayacağı anlamına gelen düz bir çizgiyi takip eder. Tam aksine, ikamet süresi uzadıkça benzerlikler de azalır. Gordon (1964), kültür ve dil edinimi noktasında yapısal asimilasyon aşamalarına odaklanmış, ev sahibi ülke ile yakın ilişkiler kurmanın geniş ölçekte gerçekleşen yabancı evlilikleri, etnik ayniyet, değerler çatışması, ayrımcılık ve önyargıların sona ermesine bağlı olduğunu belirtmiştir. Alba ve Nee'nin, asimilasyon edinen belli bir kurumdaki medeni hak yasalarına odaklanan yeni asimilasyon teorisi ile Gordon'a karşı çıktığı gibi, aynı zamanda göçmen gruplarının birleşmesine ve yaygın nüfusun kabulüne, asimilasyonun başarıya ulaşması için de ırksal ve ekonomik açıdan heterojen şartlara sahip olması gerektiğine vurgu yapar.
- **İrksal-Etnik Dezavantaj Modeli:** Diğer bazı araştırmacılar, bazı göçmenler için engellenmiş asimilasyonun etnik ya da ırksal dezavantajlı bir bakış açısına bağlı olduğunu; Nathan Glazer, Patrick Moynihan, ve Alejandro Portes gibi yazarlar ve meslektaşları gibi, Glazer ve Moynihan'daki ekonomik hareketliliğin sağlanmasının dezavantajı üzerinde durduklarını; dil, kültür ve aşinalıkların bazı durumlarda artan asimilasyona yol açmayacağını; ve ayrımcılığın varolması, istihdamın kurumsal engellere takılması gibi fırsatların asimilasyonu engelleme faktörleri olarak görüldüğünü savunmaktadırlar.
- **Bölünmüş Asimilasyon Modeli:** Bu modelde asimilasyonun düz bir hattın aksine farklı bir düzlemde sağlanması üzerinde durulmaktadır. Bazı göçmen grupları kendilerini ekonomik hareketlilikten ya da köken ülkelerinin etkisinden, bazen de sosyoekonomik durumlardan yoksun bırakılmış bulmaktaydılar. Bu yüzden bu modelde, sorunların çeşitliliği daha önce değinilen modellerden farklıdır.

Asimilasyon alışmaları yapan Alba (1978), Gordon (1964) tarafından savunulan, asimilasyon hakkında farkedilmesi gereken ayrımlar üzerinde durmuştur. Bunlardan ilki, temel kültürel öğelerin kazanımı olan kültürlenme; ikincisi, farklı etnik gruplar arası evlilikler gibi öncelikli ilişkiler yoluyla kazanılabilen sosyal ya da yapısal asimilasyondur. Bu iki tür ayrımanın yapılması, kltrlenmenin sosyal asimilasyon olmadan da gerçekleşebileceğinin anlaşılmasına yardım eder. Diğerk yandan, kültürlenme ve sosyal asimilasyon asimetrik bağlamda birbirleriyle ilişkilidir. asimilasyonun gerçekleşmesi için kltrlenmeye ihtiyaç olduğu gerçeği bu ilişkiyi açıklamaktadır. Bu yüzden, bireyler kendi etnik grupları dışında farklı bir toplum olan yaşadıkları ortamlarla bir tür ilişki kurmaya zorlanmışlardır. Diğerk kaynaklar, ekonomik ölçütlere ve dil edinimine dayanan asimilasyona odaklanmaktadır. Ekonomistlerin ilgisi etnik gruplardan bir grubun parçası olan bireyler arasındaki asimilasyon modeline yöneliktir. Hatton, Leigh. (2011), bu modeli, işgücü pazarı ya da ev sahibi ülkenin kültürü yerine, toplumdaki göçmen gruplara yönelik göçmen asimilasyonu, göçmen olmayan topluluklarca kabul, uyumu ve uzlaşması hakkındaki çalışmalara yönlendirmeye çalışmaktadır.

Bütünleşme ve asimilasyon kavramları arasındaki diğerk bir bağlantı Jupp, Clyne. (2011)'in okkltrllk çalışmaları içinde yer almaktadır. Bütünleşme ve okkltrllk hakkındaki bu çalışmalarında, tarih boyunca yapılan çalışmaların asimilasyon ve bütünleşmenin alternatif kavramlarında karmaşıklığa yol açtığı görülmüştür. Bu sebeple, bütünleşme ve asimilasyonun okkltrllk kavramıyla, kimi zaman benzer faktörler düzeyinde bağlantısı olmuştur. Bazı araştırmacılar, asimilasyon ve okkltrllk kavramlarının temelde birbirlerinden ne akdar farklı kavramlar olduğuna ve hükümet politikalarında ya da araştırmacıların çalışmalarında görülen farklılıkların bu üç kavramla nasıl bir ilişkisi olduğuna odaklanmışır.

Sonuç olarak, bazı araştırmacılar asimilasyona başarılı bir bütünleşme olarak atıfta bulunmuşlardır. Vanda. (2017), 19. ve 20. yüzyıllarda asimilasyonun kültürel olarak homojen uluslar oluşması hakkındaki tartışmanın bir parçası olduğunu

belirtmektedir. Avrupa örneğinde olduğu gibi, Nazi savaşı zamanındaki Yahudiler'in durumu bağlamında, tarih boyunca asimilasyon aksine olumsuz bir çağrışıma sahipti. Günümüzde ise asimilasyon daha olumlu bir çağrışım yapmaktadır. Tubergen. (2006) köken etkileri adını verdiği çalışmada, göçmen bütünleşmesinin köken ülke vasıtasıyla etkilenebileceği, ekonomik ve siyasi faktörler gibi ayırt edici unsurları; ve bu etkilerin göç niyeti ve motivasyonuna nasıl etki ettiğini vurgulamaktadır. Varış yeri etkileri denilen ters etkiler, ülkelerin seçme süreci vasıtasıyla göçmenlerle başa çıkabilmek adına ne tür yaklaşımlara sahip olduklarını, ne tür politikalar uyguladıklarını, ve hedef ülke tarafından sunulan asimilasyon süreci ve bütünleşme derecesini açıklamaktadır.

2.3.Bir Deneyim Olarak Bütünleşme

2.3.1.Bütünleşmenin Karakteristik Ölçüleri

2.3.1.1.Dil

Dil, göçmenin ev sahibi ülkede edindiği bütünleşmenin oranını belirler. Anadilin işlevini kullanamadan yeni bir çevreye göç etmek, özellikle başlangıçta ve ortak bir dil olmadığı durumlarda bütünleşme oranına etki edebilir. Ev sahibi ülke bazı durumlarda yeni gelenleri dil merkezlerinde dili öğrenmeye ve sonrasında yeterlik sınavlarına girmeye zorlar. Örneğin; ABD'de Amerikan vatandaşlığı edinmek için göçmenler, ülke tarihi ve genel kültür konularında genel bir bilgiye sahip olmak dışında, İngilizce yeterlik sınavına girmek zorundadır. Avrupa'da bütünleşme hakkında 2012 yılında yapılan bir ankete göre, bazı dil kursları özellikle bayan göçmenler gibi daha çok ilgi gerektiren kesimleri hedeflemiştir. Rapora göre, resmi dil ve bütünleşme kursları 1990 yılında başlamıştır. Rapor, bazı Avrupa ülkelerinin dil öğrenimini, bütünleşen göçmenlere yönelik kilit unsur olarak görerek yaptığı çalışmalara işaret etmektedir. İtalya'da son zamanlarda resmi bütünleşme programları düzenlenmektedir. Belçika'da zorunlu bütünleşme programlarının maliyeti yok denecek kadar az miktardadır. Aynı

düzenlemeler Fransa’da da bulunmaktadır. En geniş çaplı bütünleşme programını ise, (600-1,200) saatlik dil öğrenme programları ile Almanya sunmaktadır.

Portekiz, İspanya ve son olarak Macaristan NGOS, ücretsiz gönüllü dil kursları sunmaktadır. Aynı zamanda tüm bu ülkeler çeşitli sosyal oryantasyon programları da düzenlemektedir. Dil kurslarına ve bütünleşme programlarına kolayca erişim sağlamak, bu kursların maliyetini karşılayamama stresini de ortadan kaldırmaktadır. Göç edilen ülkenin dilinin öğrenilmesi iş fırsatlarını arttıracak gibi sosyal yaşama da olumlu anlamda destek olacaktır. Türkiye’de dile verilen öneme gelirsek, ülke politikaları ve kanunları Türkçe’nin ne kadar önemli olduğuna, ve göçmenlerin bu dili edinmelerinin gerekliliğine ışık tutabilir. Kirisci (2000), Türkiye parlamentosunun, anadillerini konuşmaya devam eden göçmenler meselesini, asimile olmadıklarını düşündükleri Yahudiler örneğini vererek gündeme getirdiğini belirtmektedir.

Ek olarak, Balkanlar ve Kafkasya’dan göç eden çok sayıda göçmenin Osmanlı döneminden şimdiye kadar geldiğini, ve bu göçmenlerin Türkçe’yi kullanmadan, yalnızca anadillerini konuşarak hala kendi etnik kimliklerini koruduklarını belirtmektedir. Kirisci (2000)’ye göre: “Kanunlar ve parlamento tartışmaları, hükümetin ideal vatandaş imajını çok açık şekilde ortaya koymaktadır, ve bir milletvekilinin söylemine göre kanunların amacı “tek bir dil konuşan, benzer düşünce ve hislere sahip olan bir ülke” oluşturmaktır kirisci, (2000, p6).

Toplumun bütünleşmesi hükümet, toplum ya da yerliler için bir öncelik niteliğindeyse, yeni bir dil öğrenmek insanlar için, özellikle de göçmenler için bir öncelik olmalıdır. Aynısı, topluma yük olmamak adına göçmenlerin kazanç sağlamaları konusunda da geçerlidir. Bian. (2017), göçmenlerin toplumla uyum sağlaması için dil öğrenmenin neden önemli olduğunu özetlemektedir. Dil öğrenme, bireylerin çalışma ortamlarında uyum sağlayabilmelerine ve iş piyasasının gelişimine yardımcı olmaktadır. Ev sahibi ülkede konuşulan dili öğrenmek sosyal içerme –kaynaşma- sürecini sağlamlaştırmaktadır.

2.3.1.2.Sosyal ve Kültürel Hayata Katılım

Sosyal ve kültürel faaliyetlere gönüllü katılım göçmenlerin açısından bakıldığında bütünleşmenin, ve farklı yönlerden toplumun bir parçası olduğunu hissetme ihtiyacının bir ölçüsü olarak düşünülebilir. Bu sosyal ve kültürel katılımı anlayabilmek için, daha önce bahsedilen bütünleşme modeli, ve hem kültürel bütünleşme hem de sosyal bütünleşmeye değinilmesi sebebiyle bir kavram olarak kültürün anlamını inceleme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Kültür incelemesi, tekil hali olan “kültür” ya da çoğul olarak “kültürler” şeklinde konuya yaklaşma yöntemimize göre parçalara ayrılabilir. Kültürler; çoklu, örtüşük, ve ayrı olarak tanımlanabilir; yerel, kabilesel, bölgesel, ulusal, küresel, tüzel, tüketici ve dijital olabilir; dil, etnisite, cinsiyet, yaş, din gibi öğelerle bağlantılı olabilir; ‘karşı’, ‘üst’, ‘alt’, ‘karşıt’ gibi çeşitli formlara girebilir. Boswell. (2013.P2).” Kültür” ise; işaretler, semboller, kodlar gibi çeşitli özellikler içerebilir; insanlar, mekanlar, olaylar, iletişim yöntemleri gibi somut atıflara sahiptir; ayrıca değerler, inançlar, uygulamalar, ve gelenekler gibi soyut durumlara sahiptir. Tüm bu özellikler kültürün, sosyal aidiyet ve kimlik oluşturan, paylaşım yapmaları ve ortak paydalara sahip olmalarıyla insanları birbirine bağlayan üretilmiş edilmsel bir eylem olarak düşünülebileceğini açıklar. Kültür, kendisini oluşturan ortak özellikleri paylaşmayan insanlara karşı dışlayıcı olabileceği gibi kapsayıcı da olabilir Boswell. (2013). Sosyal ve kültürel araştırmalar, toplum içinde bütünleşmenin sağlanabilmesi için güçlü bir ölçüt olarak kabul edilmektedir. Toplumsal ve kültürel faaliyetler, toplumla her türlü bağlantı kurularak bütünleşmeye ulaşmanın bir göstergesi olabilir. Bütünleşmede çeşitlilik insan gruplarındaki bireyler arasında kurulmaktadır. Waters, Jimenez. (2005)’a göre, asimilasyonun değerlendirilmesine dört unsur yardımcı olmaktadır. Bu deneysel çalışmanın sonuçları şu şekildedir: İlk olarak, ekonomik veriler üzerinden bir sonuca ulaşan Barry Chiswick (1978)’in çalışmasıyla karşılaştırmaya dayanan sosyoekonomik duruma göre, göçmenler 20 yıllık bir süre sonunda beşeri sermaye seviyesi bakımından, doğma-büyüme olanlarla aynı düzeye gelebileceklerdir. George Borjas (1994)’a göre, son göç eden göçmenlerin birçoğunun altyapısı doğma-büyüme olanlarla aynı seviyede

değildir; ve düşük kaliteli göçmenler olarak tanımladığı fark, göçmenlerin yerel insanlarla aynı büyümeyi gerçekleştirmelerine yardımcı olmayacaktır. İkincisi, göçmenlerin metropol bölgelerde ya da büyük şehirlerde yaşaması denilebilecek yerleşim modeli; üçüncüsü, dilbilimsel modellerdir. Alba (2000)'nın çalışmalarında yer alan ABD nüfus sayım verilerine göre, göçmen nesilleri ilerleme kaydetmiş olsalar da, anadil egemen olmakta, ve ikinci nesilleri iki dilli olurken, üçüncü nesilleri yalnızca İngilizce konuşmaktadır. son olarak, farklı ırklar arasında yapılan evlilikler asimilasyon için nihai sınav olarak kabul edilmektedir.

2.4. Göç Deneyimi Modelleri

Bu bölüm, ulusal bir bütünleşme düzeyine göre iki tür modelin tartışılmasını ve bunların, araştırmamızla anlamaya çalıştığımız Türk modeliyle karşılaştırmasını, dolayısıyla farklı modellerden göç deneyimini ortaya koyacaktır. İsveç, ülke içinde göçmenlerle bütünleşme oranı açısından başarılı sayılmaktadır. İkincisi, Birleşik Krallık toplumları ve bütünleşme tecrübeleri, ve son olarak Türkiye'deki göçmen sayısını ve gerçekteki durumu, göçmenlerin bütünleşme deneyimlerini incelemek için uzun bir süreye ihtiyaç vardır.

İsveç Bütünleşme Modeli: Özellikle göçmenlerin beraberinde getirdiği türden bir çeşitliliği teşvik eden bir ülke olarak, toplumdaki çokkültürlülük, ülkenin bütünleşme politikalarıyla oldukça hoş karşılanmaktadır. Yeni politikalarında eşit haklar, sorumluluklar, ve herkes için eşit fırsatlar yer almaktadır. Etnik ve kültürel altyapılarına bakılmadan, çeşitlilik üzerinden sosyal birleşme sağlanmış, ve herkesin aktif ve sorumlu bir birey olması gereken demokratik bir toplumun sınırları içerisinde karşılıklı saygı çerçevesinde sosyal gelişim sağlanmıştır. Göç politikalarından bütünleşme politikalarına resmi olarak geçiş, tüm nüfusu hedefleyen daha geniş bir bütünleşme politikasını hayata geçirme fikrinden ilham almıştır. Böylece, etnik çeşitlilik göçmenlere yönelik tutumlarda başlangıç noktası olarak görülmüş; yeni politikalar, toplumun tüm bireyleri için fırsatlar, görevler, hakların varlığını temin ederek, etnik ayrımcılık ve ırkçılık ile mücadele etmenin önemine vurgu yapmıştır Wiesbrock, (2011, p 50). Bu model,

Birleşik Krallık örneğinde olduğu gibi, diğer ülkelerden daha liberal bir bütünleşme fikridir.

Bütünleşen toplumlar konusu, özellikle süregelen göçmen akışı durumunda, yabancı bir ülkede yaşama deneyimi, ve belirli bir bütünleşme yüzdesini aşma süreci bir yaklaşım olarak birçok çalışmayı aydınlatmıştır. Göçmenler konusunda yapılan çalışmaların bazılarında, ev sahibi ülke hükümetinin göç ve göçmenlere yönelik faaliyetlerine odaklanılmaktadır. 2012 yılında İngiltere’de bütünleşmeye yönelik bir araştırma; bütünleşme, göçmenleri yerel hayata nasıl dahil eder; birey, aile ve çevrenin tek bir vücut olarak ortak toplumsal sorunlarla yüzleşmesi amacına nasıl ulaşır gibi konulara yönelmiştir.

İngiltere, birçok etnik köken ve ırkın kalıcı olarak yaşadığı bir ülkedir. Ülkelerin güvenliği ve gelişimi için uyum içinde yaşamak kaçınılmazdır. Bireylerin bütünleşme konusunda isteksiz olması, toplumların güvenliğini tehdit etmektedir, ve bu durum hükümetlerin farklı milletlerden insanlara oturma izni verme konusunda güvensizlik duymasına sebep olabilir. 2012 yılında İngiltere’de ortaya çıkan bu araştırma makalesi; İngiltere toplumlarında günümüzde ne tür bir bütünleşme olduğuna vurgu yapmaktadır. Birçok ülkenin bütünleşme ile yüzleştği savunulurken, Birleşik Krallık bununla nasıl başa çıkmaktadır? Ülkeye yerleşen bireylerin ülkede konuşulan resmi dili öğrenmesi, iş bulabilmek için kendilerini geliştirmesi gibi birçok unsur bulunmaktadır. Raporda, bütünleşme konusunda bir isteksizlik durumundan bahsedilmektedir. Bazı ülkelerin bütünleşme konusunda isteksiz olduğunu, birçok kişinin yerli halk ile bütünleşmemek adına bir direnç ve set oluşturduğunu söylemektedir. Aynı raporda: ortak zemin, sorumluluk, sosyal medya, katılım ve yetkilendirme, tahammülsüzlük ve aşırılık ile mücadele gibi beş önemli unsurdan da bahsedilmektedir:

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DEKİ FİLİSTİNLİ GÖÇMENLER

3.1.Türkiye'ye Uluslararası Göç

Türkiye göç alma ve göç verme konusunda uzun bir geçmişe sahiptir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin (2019) Türkiye'deki herhangi bir göç modeli bulunup bulunmadığını saptamak için göç modeli değerlendirmesine dair yaptığı bir çalışmada, Türkiye'nin belli bir göç modeline sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada 1927- 2000 arasında yapılan yaklaşık 14 geleneksel nüfus sayımını ele alınmıştır, bu yüzden 2007'de adrese dayalı nüfus kayıt sistemi (ADKNS) kurulmuştur. 2011 yılında, Türkiye nüfus ve konut sayım sistemi kurulmuştur. Uluslararası göç verilerinin ana kaynağı olarak bu nüfus sayımlarının kullanıldığı bilinmektedir.

Göçmenlerin Türkiye'yi yeni bir ikamet yeri olarak seçmelerinin nedenleri düşünüldüğünde, bazılarına göre bu nedenlerden biri bulunduğu coğrafyadır. Türkiye'nin doğu ve batı arasında bir geçiş bölgesi olması, coğrafi konumu ve komşu ülkelerde büyük nüfus göçüne neden olan trajik olayların yaşanması gibi sebepler (İran Devrimi, soğuk savaşın sona ermesi, Körfez Savaşı ve şu anda Suriye Krizi), Türkiye'yi mülteciler ve sığınmacılar için gidilecek bir ülke haline getirdi. Ayrıca, Türkiye'nin Ortadoğu'daki diplomatik aktör olarak rol alması, özellikle Filistin yanlısı olan daha aktif yaklaşımı, Orta Doğu'daki Osmanlı imparatorluğundan bu yana olan tarihsel bağlantısı gibi siyasi çıkar ve politikalar da bu akım için bir etken olarak düşünülebilir (Larabee, 2007).

Koç Üniversitesi göç merkezindeki bir raporda belirtilen ikinci neden ise demografik yapısıdır. 2010 yılında Türkiye nüfusu 72,5 milyon iken, yıllık %1,45 büyümeyle genç nüfusunda artış oldu. Bu durum ülkedeki değişimlerin bir parçasıydı. Türkiye Cumhuriyeti'ni başlatan 1923'teki geçiş dönemi, ülke demografisini o noktadan

itibaren değiştirmiştir. Türkiye'deki demografik değişim, ölüm, doğurganlık veya kentleşme oranlarıyla sınırlı kalmadı, aynı zamanda nüfusun etnik ve dini yapısı da çarpıcı bir şekilde değişmiştir. Türkiye bugün yüzde 99'dan fazla Müslüman oranına sahip olması nedeniyle genellikle Müslüman bir ülke olarak kabul edilmektedir (Korfali, Ustubici, De Clerck, 2014). nc neden ise, siyasi ortamı ve yönetim şeklidir. Türkiye'nin siyasi yapısı üç kelimeyle özetlenecek olursa; demokrasi, laiklik ve son derece güçlü bir merkezi otorite olmasıdır. Dördüncü odak ekonomi olup tarımdan sanayiye geçilerek değişmiştir. Türkiye G20'nin bir parçası olup, UNPD insani gelişme endeksine (İGE) göre son derece gelişmiş bir ülkedir. Son iki önemli nokta da sağlık ve eğitimdir.

Raporda ayrıca, 1979'da devrimden kaçan İranlı sığınmacılarla başlayan 1980 yılında gerçekleşen g dinamiğinin değişmesi ve sonrası da ele alınmaktadır. Bu tarihten sonra 1988-1990-1991 yılları arasında Iraklı mülteciler, savaştan kaçıp Türkiye'ye göç eden ikinci akım oldu, bu kayda değer sayıların yanı sıra Türkiye'ye uluslararası g, iş arayan veya eğitim için gelen insanlarla devam etti. Akım türleri ise g etme nedenlerine bağlı olarak çeşitlilik gösterir: Sığınmacı konusunda Türkiye, Avrupa'ya göç etmeyi planlayan birçok kişi için köprü oldu. Son rakamlar, 2008'de 13.000 sığınmacının Türkiye'ye bir durak noktası veya nihai bir varış yeri olarak taşındığını göstermektedir, düzensiz transit göçü veya düzensiz iş gücü göçü gibi birkaç düzensiz göç türü de bulunmaktadır. Ayrıca 2008 yılında Türkiye'ye seyahat etmek için geçerli bir belge kullanan göçmenlere verilen 175.000 oturma izninden, 19.000'i çalışma izni, 27.000'i eğitim izni ve diğer amaçlar için toplam 127.000 izin verildiği düzenli g de bulunmaktadır (Korfali vd., 2014).

Filistinli göçmenlerin sayısı 2000 genel nüfus merkezine göre, Filistin Ulusal Yönetimi vatandaşı olan toplam 207, 181 erkek ve 26 kadındır (genel nüfus, 2000).

Dünyadaki ve özellikle AB lkelerindeki entegrasyon durumunu gösteren göçmen entegrasyon politikası sıralamasına gelince, MIPEX 2015'e göre Türkiye, 2010'dan bu yana olumsuz bir değişim göstererek 25 puanla 38. sırada yer aldı, rneğin İsveç, 78 puanla ilk sırada yer almıştır.³

³ MIPEX2015 general score WWW.MIPEX.EU

Göçmenlik modeli çalışlarında Türkiye, itici ve çekici faktörü olarak Avrupa'da misafir işçi olarak bilinen, Almanya'da yaşayan iki milyon civarında Türk sebebiyle birçok çalışmada yer edinmiştir.

3.2.Türkiye'deki Filistinli Göçmenler

Bu bölüm, kişisel görüşme verilerinin, iki kısımda sunulacak üstün niteliksel veri analizi kullanılarak işlenmesi sonucu ortaya çıkan bulguları ele alacaktır. İlk kısımda, yüz yüze görüşmelerin ayrıntılı rakamları gösterilecektir. İkinci kısımda ise ana sonuçlar, bunların ilişkileri ve aralarındaki bulgular gösterilecektir. Özellikle, entegrasyon süreci, İstanbul'daki ulusal toplumun göçmen entegrasyonu ile değişimi ve bunun İstanbul toplumuna nasıl yansıdığı hakkında gözlemlenen her bir detay gösterilecektir.

Filistin toplumunun İstanbul gibi bir şehirde artan nüfusu, toplumun ne kadar çok kültürlü olduğuna dair görüntüyü yansıtıyor. İnceleme yoluyla araştırmamızı ilerletmek için Türk toplumunda entegrasyonun doğasını, Türk ulusal kimliğinin yeni göçmen entegrasyon sürecini nasıl etkilediğini, Türk toplumuna adaptasyonun bu göçmenlere ne derece yarar sağladığını ve bu alanda sunulacak diğer önemli araştırmalar ele alınacaktır. Bu nedenle, entegrasyon sürecinin analizinde Filistinli göçmenler etkileri ve etkilendikleri; yaşadıkları zorluklar ve değişiklikler etken olarak incelenecektir. Görüşme analizimiz, uyum sağlamış göçmenlerin olasılığının gerçekliği ve Türk toplumunda yaşayan uyum sağlayan göçmenlerin yüzdesinin artması durumunda göçmenlerin mevcut toplumdan nasıl etkilendiği konusuna ışık tutacaktır.

Geesey (1995) bir ülkeye olan ilginin politika, medya ve toplum aracılığıyla etkisini araştıran adı yeni duyulan bir bakış açısı sundu. Bu görüşler ve onların post modern toplumla doğrudan ilişkisi, göçmenler için farklı bir kültürel geçmişe sahip bir entegrasyon seviyesine çaba göstererek ulaşılmasını sağladı. Medyanın ve geçmiş ya da mevcut tecrübelerin etkisi, bu göçmenlerin kültürel ve sosyal kimliğinin yorumlanması ve temsil edilmesine katkı sağlayabilir. Araştırmamızda bir Filistinlinin mevcut kimliği

hem siyasi hem de dinsel açıdan medya ve akademisyenlerin aracılığı esas alınarak gösterilmektedir. Örneğin görüşülen kişiler Türkler tarafından sık sık Filistin ile ilgili rastgele sorular sorulduğunu, fakat genellikle Türklerin genelinin aynı olan İslami din kimliklerini ve daha sonra Filistin'deki savaş ve politikaları konusunda sorulara sorduklarını belirttiler.

Yabancı, Türk toplumunda farklı milletten insanları tanımlamak için kullanılan bir kelimedir. Görüşmelerde “yabancı” kelimesi kendini tarif etmede kullanılsa da görüşülen kişilere göre Türk toplumunda bu kelime olumsuz çağrışım yaparken, Filistin toplumunda daha olumlu bir şekilde kullanılmakta ve bu kelimen yabancı-misafir-ziyaretçi anlamını ifade etmektedir. Bu paradoksal bağıntı “yabancı” kelimesinin “farklı” ve “kabul edilemez” anlamına geldiğini belirten Fransa’da yaşayan Kuzey Afrika’lı kadınları konu alan çalışmasında Geesey’in belirttiği gibi yabancılar, “Bir sorun, hem olumsuz hem de olumlu duyguları hiçbir zaman doğal bir şekilde barındırmayan bir istek, göçmenler ev sahibi toplum için bir cazibe ve merak nesnesidir” denerek nitelendirilmektedir. Bu düşmanlık seviyesi, Fransa ve Avrupa’nın, genellikle güçlü bir korku unsuru olarak yaratıp yanlış yönlendirdiği İslam anlayışı gerçeğiyle anlaşılabilir. Türk toplumunda İslam, bu yabancılar ve Türkler arasındaki ortak bir nokta olduğundan, dini görüşler sebebiyle “yabancı” olarak nitelendirilebilecek bir hafta ile tanımlanmadılar.

3.2.1. Veri Analizi ve Örneklem

İlgili verilere ulaşmak ve aşağıdaki analizi yapmak için 2016-2017 yılları arasında yapılan yüz yüze görüşmelere dayanan Kartopu Tekniği kullanılarak hedef kitle ile bir görüşmeci grubu oluşturulmuştur. Görüşmelerin çoğu şahsen yapılan görüşmeler olurken, bazılarının veri toplama sürecinde telefon ya da sosyal medya kullanılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların cevaplarını sınırlandırabilecekleri yakın sorular sormaktan ziyade, deneyimlerini ifade etmeleri için daha fazla fırsat vermek amacıyla yarı yapılandırılmıştır. Göçmenlerin genel görüşüne ve yeni ev sahibi topluma katılımlarıyla

ilgili deneyimlerine odaklanan sorular, doğrudan bir soru yaklaşımından ziyade dostça bir sohbet şeklinde formüle edilmiştir. Bir görüşmenin süresi 15-30 dakika arasındadır. Bazı katılımcıların cevapları diğerlerine göre daha az ayrıntılıdır.

Hedef kitleden elli bireyle yapılan görüşmeler örneklem olarak tercih edildi. Görüşülen kişinin seçilmesi birtakım gerekliliklere dayandırılarak yapıldı. Örneğin katılımcılar Filistin vatandaşlığına sahip olmalı, 18 yaş ve üstü olmalı, bir ülkede göçmen olarak kabul edilmek üzere bir yıldan fazla bir süredir ev sahibi ülkede yaşıyor olmalı, çalışma veya eğitim oturma izni gibi yasal ikamet belgesi sahibi olmalı, bu araştırma verileri için belirlenen yer olduğundan, İstanbul'da ikamet ediyor olmalıdır. Cinsiyet, örneklem büyüklüğünün bir parçası değildi, bu yüzden kadın erkek sayısı eşit olmayıp katılımcının veri örneğinin bir parçası olması uygunluğuna göre değişmiştir. Katılımcıların ana dili olması ve görüşmeyi yapan ile görüşmeci arasında daha iyi bir iletişim ve anlayış için sağlanması nedeniyle, görüşme dili olarak Arapça kullanılmıştır.

Sosyo-demografik özellikler gibi sonuçları elde etmek için aşağıdaki göstergeler kullanılmıştır, örneğin:

- Yaş, cinsiyet, doğum yeri, eğitim durumu, medeni hal, gelir ve Türkiye’de kaç yıldır yaşandığı;
- Ev sahibi ülke hakkındaki önceki bilgiler;
- Göç sebebi;
- Ev sahibi ülkeye katılımın sebepleri;
- Ev sahibi ülkeye katılımda yaşanan sorunlar;
- Gelecekte burada kalma veya ayrılma isteği;
- Ev sahibi ülke dilini öğrenme ve yeni bir dilin engellerini aşmada kullanılan yöntemler, dil ile entegrasyon arasındaki bağlantı, yeni bir dil öğrenmeyi teşvik eden veya caydıran özellikler;
- Genel olarak istihdam ve iş olanakları;
- Genel olarak eğitim, eğitim düzeyi ile iş düzeyi arasındaki ilişki;

- Filistinli göçmenlerin kendilerini nasıl hissettikleri ve yeni toplumda nerede hissettikleri;
- Filistinli göçmenler Türkiye'deki yaşamlarını Filistin'e kıyasla nasıl değerlendirdikleri;
- Filistinli göçmenlerin, farklı kültürleri bir araya getirerek ortak bir kültür kurmayı nasıl düşündükleri.

Görüşmeler, göçmenlerin, entegrasyon oranını gösterecek bir ölçekte deneyimledikleri sosyal, kültürel ve ekonomik alanları ele aldı. Bu ölçek, ev sahibi toplumda bu etkenlerin yer alması halinde, araştırmamızın literatür taramasında belirtilen göstergelere ve faktörlere dayanmaktadır. Veri analizi, küçük bir grup insanı ve bireyler ele alan mikro düzeydedir. Araştırmanın dayandığı temel yapıları, küçük bir toplulukta sosyo-kültürel ve ekonomik etkileri, tek bir şehrin coğrafi ölçeğini oluşturma konusunda deneyim oluşturmaktadır.

Araştırmamıza konu göçün, farklı teorilerde göçle ilgili başarılı bir tanımlamanın anahtarı olarak belirtilen göç modeli, ya da en azından göçmenlerin göç modellerine başarılı bir yaklaşım, temel sosyal ağlar teorilerine veya itici ve çekici teorilere uygun olarak takip edeceği belirli bir model bulunmamaktadır. Bu teoriler, göç sürecinde kullanılan ve görüşmeler yoluyla toplanan verilerle yüksek oranda bağlantılı olup sebeplerin ve yöntemlerin belirlenmesine yardımcı olur. Sonuç olarak, önemli görüşme analizinin ayrıntılı sonuçlarını artan düzende göstereceğiz ve bağıntı ilişkisi kuracağız, böylece son bir sonuca varmaya yardımcı olabilecek bir göç modeli oluşacaktır. Genelde, Filistinli göçmenlerin Türkiye'ye, özellikle de İstanbul'a entegrasyonu ile ilgili araştırmaların asıl amacı gösterilmeye devam edilecektir. Öncelikle bu araştırmada Türkiye gibi ev sahibi ülkelerde göç ve entegrasyon konusundaki çalışmalara katma değer sağlanması, ikinci olarak, Türkiye'de farklı milletlerden gelen göçmenler hakkındaki bilgiyi artırmak için Filistinliler örneklem alınarak, deneyimlerini, özlendiklerini, göç etme nedenlerini, yaşamları üzerindeki etkilerinin incelenmesi, ve son

olarak entegrasyon süreci ve göçmen yaşamını etkileme konusunda bir imaj oluşturulması ele alınacaktır..

Bir grup insanın bireyleri arasındaki entegrasyonda farklılıklar bulunur (Waters and Jimenez, 2005). Asimilasyonun değerlendirilmesinde yardımcı olarak 4 unsur ele alınıp deneysel çalışmaları sonunda aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır: ilk olarak, **sosyoekonomik durum**, ekonomik verilere dayanarak sonuca varan Barry Chiswick çalışması sonrasında bir karşılaştırma yaparak, 20 yıllık bir süreden sonra göçmenin yerli insanlarla eşit beşerî sermaye düzeyine yetişme kabiliyetine sahip olacağına dair bir sonuca vardı. Yeni göçmenlerin geçmişinin çoğunun yerli kökenli insanlarla aynı seviyede olmadığını belirten George Borjas'a (1994 ve 2017) göre, daha düşük kaliteli göçmenler olarak tanımladıkları ile yerliler arasındaki fark göçmenlerin aynı gelişmeyi elde etmelerine engel olacaktır. İkinci olarak, **yerleşim düzeni**, göçmenlerin başkentlerde veya büyük şehirlerde yaşamayı tercih etmesidir. Üçüncü unsur olarak ise, **dilbilimsel modeller**, ABD'nin Alba'daki (2006) nüfus sayımı verilerine göre göçmen neslinin ilerleme kaydettiği, ancak anadilin baskın olduğu, ikinci neslin iki dilli olduğu, ancak yalnızca İngilizce bildiği sonucuna varıldı. Son olarak, **yabancı evliliği**, asimilasyonun nihai ölçüsü olarak kabul edilir.

Vatandaşlığın entegrasyon ve göç ile ilgisi dikkate alındığında, vatandaşlık entegrasyon sürecinin etkili bir parçası olarak kabul edilirken, göçmenler yeni ülkeleri etkileyen sınırları geçerken vatandaşlığın birleştirici gücüne odaklanmıştır (Kastoryano, 2010). Mevcut kültürle rekabet etmek, bu toplumu küresel ekonomi ve kültürde uluslararası topluluklara doğru yönlendirmek, özellikle sömürge döneminden sonra Avrupa ülkelerinde, her ülkede göçmenlik faktörleri deneyime bağlı olarak değişti, ancak genel olarak artan hareketlilik, küresel piyasa, standartlaştırılmış sosyal ilişkiler, yakınsama politikaları ve en son yapılandırılmış bağlantılar göç sürecinin bir parçası haline geldi.

Farklı tarihlerdeki araştırmalarda (Tubergen, 2006), göçmenlerin entegrasyonu ve asimilasyonun konusunun analizinde aşağıdaki göstergelere ulaşıldı: Entegrasyon

oranı daha **genç** yaşta gelen göçmenler ile, ev sahibi ülkede daha **uzun süre kalan göçmenler** arasında daha yüksek olabilir, **art arda gelen kuşak** daha yüksek entegrasyon oranına sahiptir. ABD'de ekonomik entegrasyon için yapılan çalışmalara göre ise; ilk yıldaki ekonomik entegrasyon, **göçmenler ile yerli halkın geliri** yapılan çalışmalarda **bir boşluk oluşmasına** yol açan **istihdam yaratmak** için en zorlu dönemdir, ancak bu boşluk ev sahibi ülkede kalma süresi arttıkça azalır çünkü göçmen kendisine iş bulmada kolaylık sağlayacak olan dil geliştirme ve bağlantı kurma için çabalar. Ayrıca, göçmenin göç etme yaşına göre **dil yeterliliği** de azalabilir. ABD ve Avustralya'daki sosyal-kültürel entegrasyon çalışmalarda **göçmenler ile yerli arasındaki yabancı evliliğine** odaklanılıp, ilk kuşaktaki yabancı evliliği oranının, daha yüksek evlilik oranına sahip olan art arda gelen kuşağın aksine daha düşük olduğu belirlendi. Bu nedenle, sosyal-kültürel entegrasyon art arda gelen kuşakta daha yüksektir.

Bernard (1967), Amerika Birleşik Devletleri göçmenlerine dayanan çalışmasında, entegrasyonun yeni bir grubun yeni bir topluma dahil edilme durumu olduğunu belirtir. Asimilasyona katı model olarak bilinen eski bir terimle atıfta bulunur. Bu modelde göçmen grubu kültürlerini, neredeyse her şeylerini, ideolojilerin, kıyafetleri gibi en basit şeyleri bile tamamen terk eder. Bu asimilasyon, yeni toplumu, bu göçmenlerin yanlarında getirdikleri çeşitlilikten, değerlerinden, yeni toplumla ilgili fikirlerinden mahrum bırakabilir. Dahası, asimilasyon ilk kuşak göçmenlerde pek fark edilmez, ancak ikinci ve üçüncü kuşaklarda görülebilir.

3.2.2.Araştırma Analizi ve Bulguları

Yüz yüze görüşmelerde yapılan araştırma veri analizi, araştırmadaki rolünü ve konuyla ilgili temel sonuçları açıklayan on beş şekille gösterilen bazı yeterli bulgular ortaya çıkarmıştır.

Göçmenin göç etme yaşı, ev sahibi ülkeye entegrasyon, asimilasyon ve kaynaşma sürecinde temel bir rol oynayabilir. Aslund ve ark. (2009) “Göçteki Yaş ve

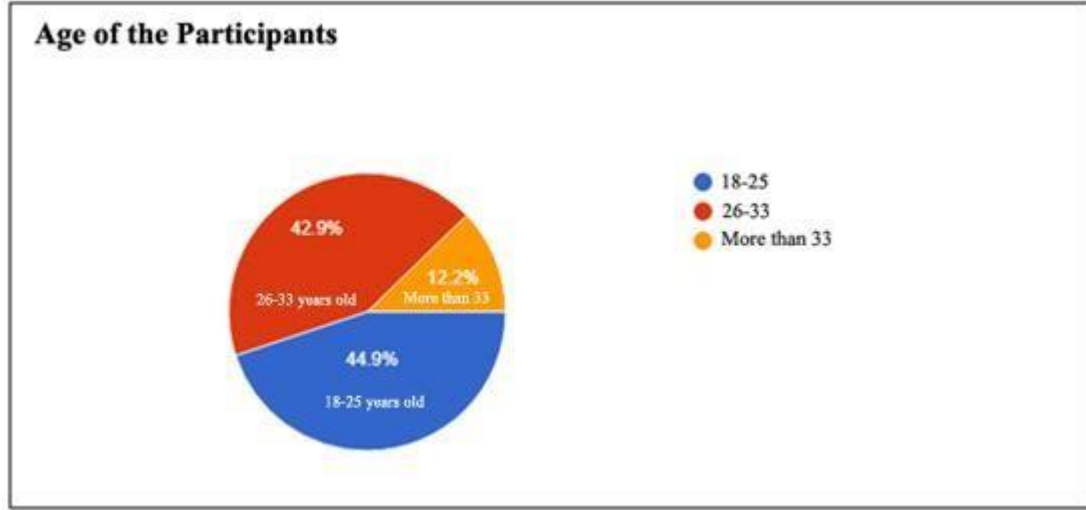
Sosyal Bütünleşme” konusundaki çalışmalarında göçmenlerin yaşlarının özellikle yetişkinlik yaşlarında 31-34 yaşları arasındaki önemli etkilerini incelemişlerdir. Araştırma makalesi, eğitim, iş ve evlilik üzerinde yaşın güçlü etkileri olduğunu, göçten beş yıl sonra iş bulma boşluğunu yüzde 2 ve aynı göçmen kökeninden evlenme olasılığını yüzde 12 artırabildiğini gösterdi. Ayrıca, daha büyük yaştaki göçmenler benzer etnik ve bölgesel gruplarla ve bireylerle daha fazla iletişim oranında sahip olma eğiliminde olduklarından, yaş daha iyi istihdam ve ücret alma olasılığını etkilemektedir.

Benzer şekilde, göçmenlerin yaşına göre elde edilen eğitim düzeyi ile ilgili tartışmalar neticesinde, erken çocukluk döneminde ABD (Gonzalez, 2003) ve Hollanda’ya (Van Ours and Veenman, 2006) göç edenlerin genç ve daha yüksek yaşlarda göç edenlere kıyasla daha yüksek bir eğitim seviyesi elde ettiği sonucuna varılmıştır. Ek olarak, İngilizce dilinde üstün başarı becerisinin etkilediği eğitim performansı belirli bir yaşa (tam olarak 9 yaşından sonra) ulaştığında azalabilir Bleakley ve Chin, (2008), aynı şekilde okul performansı da etkilenip Böhlmark, (2008) aynı yaş aralığında (9 yaş ve üstü) ciddi olumsuz bir etki göstermektedir. Yaşın göçmenlerin gelirleri üzerindeki etkisine gelince, Schaafsma ve Sweetman (2001) Kanada’daki göçmenler üzerine yaptıkları araştırmada, konu ile ilgili derinlemesine çalışmalar yapılmamasına rağmen, göçmenlerin yaşı ile gelirleri arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermiştir. Böhlmark (2009) uzun vadede eğitim başarılarında bir iyileşme gözlemlemiş ancak erkek göçmenlerin gelirleri üzerinde kesin olarak bir kanıt göstermemiştir.

“Üç yıl önce, 18 yaşında iken Türkiye’ye lisans eğitimim için geldim. Türkçe tek bir kelime dahi bilmiyordum, sadece nasıl ‘merhaba’ denileceğini biliyordum çünkü bu kelime Arapçadaki selamlamaya benzer bir kelime. Tahmin ediyorum ki şimdi akıcı bir şekilde konuşabiliyorum, her ne kadar bir Türk ile konuştuğumda her zaman nereli olduğumu sorsalar ve Türkçemin gerçekten iyi olduğunu söyleseler de” (O.I.).

Göçmenlerin entegrasyon sürecinin hızını yansıtabildiğinden, yaş faktörü gençlerin maruz kalma ve “yabancılar” arasına katılım düzeyini göstermektedir. Ayrıca yerli bireyler, özellikle komşular, iş arkadaşları ve eşler aracılığıyla entegrasyonun

ilerlemesini olumlu yönde etkileyebilirler. Bu nedenle, görüşme yapılanlardan biri soruyu cevaplamayı reddetse de görüşülenlerin yaşını analizlerimizin bir parçası olarak ekledik. Aşağıdaki şekil, araştırmanın görüşmelerinde belirlenen yaş gruplarının yüzdelerini göstermektedir. Görüldüğü gibi, 18-25 yaşları arasındaki katılımcılar sırasıyla %44,9 ve %42,9, yaşları 26-33 arasındaki katılımcılar ise %42,9 oranına sahip olması, göçmenlerin önemli bir oranının gençlerden oluştuğu olarak yorumlanabilir. 33 yaşından büyük katılımcıların ise %12,2 olan küçük yüzdeye karşılık geldiği görülebilir. Ayrıca, gençlerin (18 ila 33 yaşları arasındaki) en yüksek orana sahip bölümünün, daha iyi eğitim veya daha iyi istihdam ve ücret olanakları sayesinde yaşlı gruptan daha kolay ve daha çabuk entegre olma olasılığının yüksek olduğu varsayabilir.

Şekil 1: Katılımcıların Yaşı

Çeşitli araştırmalar, toplumsal cinsiyet faktörünün göç modellerini ve bunun entegrasyonun ilerlemesiyle ilişkisini ve evlilik, çalışma ortamı, eğitim ile diğer sosyal ve ekonomik ağlar aracılığıyla gerçekleşebilecek olan etkenlerin ev sahibi ülkede nasıl asimilasyona yol açabileceği konularını ele aldı. Toplumsal cinsiyete dayanan göçmen sayısı, özellikle anavatanlarını bırakan, yeni ve farklı kökenlerde ikamet etmek için daha fazla zorlukla karşılaşan kadınların kaygılarına göre değişmektedir. UNDESA'nın

(2015a) kadın göçmen sayısına dair küresel incelemesi, uluslararası göçün yarısından azının kadınlardan oluştuğunu, bununla birlikte, kadınların yüzdeleri, Avrupa ve Kuzey Amerika'da daha fazla yoğun bölgelerde yüzde 52, Asya ve Afrika sırasıyla yüzde 42 ve 46 oranla bölgelere göre değişmektedir. Avrupa ve Kuzey Amerika'da kadınların erkeklerden daha uzun yaşama eğilimine sahibi olması ile ilgili olabilirken, becerikli erkek işgücüne daha fazla ihtiyaç duyulmasıyla ilgili de olabilir. Uluslararası göçmenler üzerindeki ölçülebilir etkiler hakkında yeterli veri bulunmamasına rağmen, bazı veri kayıtları 18 yaşın altındaki göçmenleri çocuk grubu kapsamında değerlendirildiğinden dolayı içermese de kadın göçmenlerin kayıtlarının eksik olduğu, ancak yine de bazı bulgulara göre, erkek göçmenlere nispeten çok az bir farkla daha fazla kadın olduğu saptanmıştır (Bilak ve ark 2015). Dünyadaki göçmenlerin yüzde 70'inin 18 yaşın altındaki kadınlardan oluştuğu tahmin edilmektedir (IDMC, 2014).

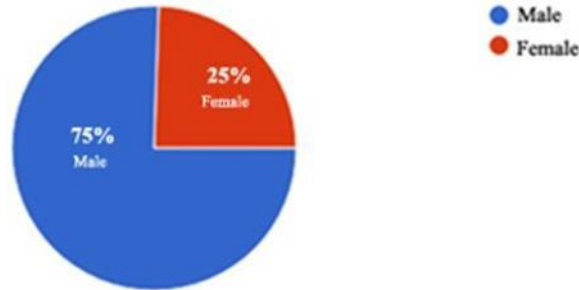
Cinsiyet göç modellerinin geliştirilmesinde kritik bir rol oynadığından, kadınların erkeklerden daha yüksek oranda olduklarını gösteren yüzdeleri etkileyen nedenleri belirtecek olursak; eğitim ve iş aramak gibi nedenler erkeklerin göç etmesinin güçlü bir nedeni olarak varsayılmaktadır. Evlilik ve aile birleşimi de kadınların kendi ülkelerinden göç etmeyi seçmelerinin sebeplerindendir. Hem erkeklerin hem de kadınların yaşı, yukarıda belirtilen nedenlerle ilgisiz görünüyor. (Ghosh, 2009).

İlginç bir gözleme göre, son on yılda gelişmiş ülkeler kadın göçmenler konusunda büyük bir akıma tanık olmaktadır (UNDESA, 2015a). 2015'te uluslararası göç eğilimleri hakkında yayımlanan bir rapor, evlilik ya da aile birleşimi için göçün, kadın göçmen için erkeklerden daha yüksek yüzdeyle hala ana sebep olduğunu göstermiştir (UNDESA, 2015c) ve Avrupa Ekonomik Alanına göçün sebebi, yaklaşık yüzde 45 oranında aile ile bağıntılıdır (OECD, 2013). Bununla birlikte, eğitim veya istihdam gibi göç etme nedenleri de kadınların oranını arttırmaktadır (BM INSTRAW, 2007). Eğitim için göç eden genç kadınların oranı gittikçe artmaktadır (UNDESA, 2015c) ve çok becerikli göçmen kadınların sayısı, birçok Avrupa ülkesinde çok becerikli göçmen erkeklerden daha fazladır. (Dumont et al. 2007).

Daha fazla sayıda kadının işsiz olması veya beceri ve deneyimlerinin seviyesinin altındaki işlerde kullanılmaları olası olduğundan, nispeten düşük sosyal statü, dil zorlukları, ayrımcılık, aileden ayrılma, düşük gelir, niteliklerin tanınmaması gibi bir dizi sosyal, kültürel, ekonomik ve yeni bir kültüre geçmenin getirdiği zorluklar, gelişmiş ülkelerdeki göçmenler için az tatmin edici yaşam koşullarının temeli olarak düşünülebilir (OECD 2015d). Oysaki araştırmalar, kadın göçmenlerin, özellikle kayıt dışı ve ev işleri sektöründe zorunlu hak ve koruma olmaksızın istihdam edildiğini, göçmen kadınlar erkeklerden daha yüksek beceriler edinse bile işgücü piyasasında hoş olmayan ayrımcılık deneyimlerine yol açabileceğini göstermektedir. Örneğin bazı ülkelerde yerlilere yabancılardan daha yüksek ücret ödenmektedir, bu da işgücü piyasasında cinsiyet farklılığında bir artışa neden olabilir (Ghosh 2009).

Şekil 2, katılımcıların cinsiyeti bağlamında erkeklerin kadın varlığına karşın çarpıcı baskınlığını örneklem yaklaşık dörtte üçüne sahip olmalarıyla göstermektedir. Bu çalışmada, Filistinli kadın göçmenlerin İstanbul'da erkek göçmenlerden daha fazla olup olmadıklarını kesin olarak belirlenmediği için, bu güçlü bir faktör olmasa da bu tür araştırmalara katılma konusunda kadınlar tereddütler gösterebildiğinden, eksik veri kayıtlarına sebebiyet verebilir.

The Sex of the Participants

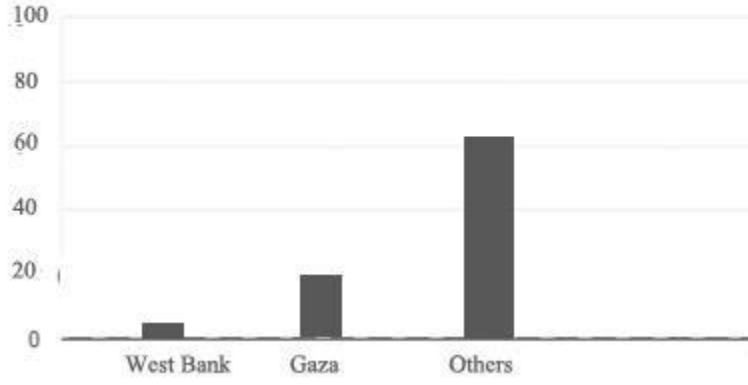

Şekil 2: Katılımcıların Cinsiyeti

“Benim açımdan genç ve bekar bir kadın olarak kalıcı olmasa dahi yeni bir ülkeye göç etmek korku verici bir durum. Yaşadığınız toplumu bir düşünün, insanlar sadece sizi koruyacak bir erkekle evlenip, onunla yaşarsanız bu fikre katılıyor. Benim aldığım kararın aynısını alan çok fazla Filistinli kızlarla çok fazla karşılaşmadım, İstanbul’da yaşayan Filistinlilerden karşılaştıklarımın çoğu erkektir” (J.G.).

Bazı araştırmacılar, göçmenler için doğum yeri faktörünü ve entegrasyon ilerlemelerini, özellikle de işgücü piyasasında bazı ülkelerin yerliler ve göçmenler arasında eşit olmayan ücretlere ilişkin eğilimleri olduğunu ve yeni ev sahibi ülkeye entegrasyonu daha da zorlaştırmasına sebep verecek ayrımcılık vakası yarattığı konusunu ele almıştır. Aşağıdaki çubuk grafiği, Filistin dışındaki ülkelerde doğmuş göçmenlerle ilgili %68,1 ile ilginç bir görüş bildiren görüşmecilerin “Katılımcıların Doğum Yeri” sorusuna cevap verme yüzdesini göstermektedir, oysa Filistin bölgelerinde doğmuş göçmenlerin yüzdesi, Gazze Şeridi ve Batı Şeria’da sırasıyla %20,5 ve %11,4 olduğu görülüyor. Bu nedenle Filistin doğumlu göçmenlerin daha az olduğuna dair bir bulgu elde ediliyor. Bu çerçevede araştırma, Filistin’den Türkiye’ye göç etme nedeninin Filistin’in bir savaş bölgesi olmasından kaynaklanan istikrarsız siyasi koşullarla ilgili olmadığı düşünülebilir.

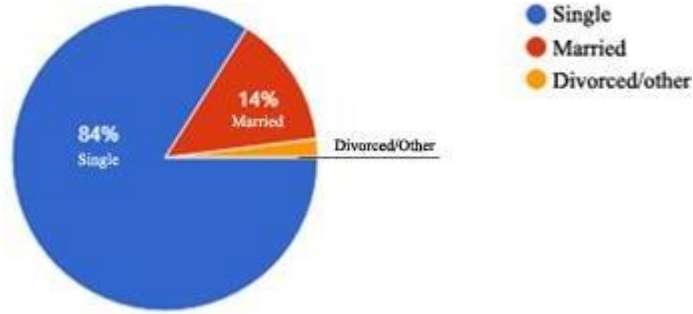
Place of Birth of the Participants

Şekil 3. Katılımcıların Doğum Yeri

Pek çok çalışma, ev sahibi ülkelerdeki göçmenlerin adaptasyonunu, göçmenlerin entegrasyonlarına devam etmeleri için nispeten kolaylaştırıcı temel bir unsur olan evlenme yoluyla ortaya çıkan sosyal asimilasyon teorisine bağlamaktadır. (Alba: 2006, Gordon: 1964, Tubergen: 2006), ancak söz konusu durum bu unsuru tatmin edici bulmayan görüşülen kişiler için öyle olmamıştır.

Marital Status of the Participants

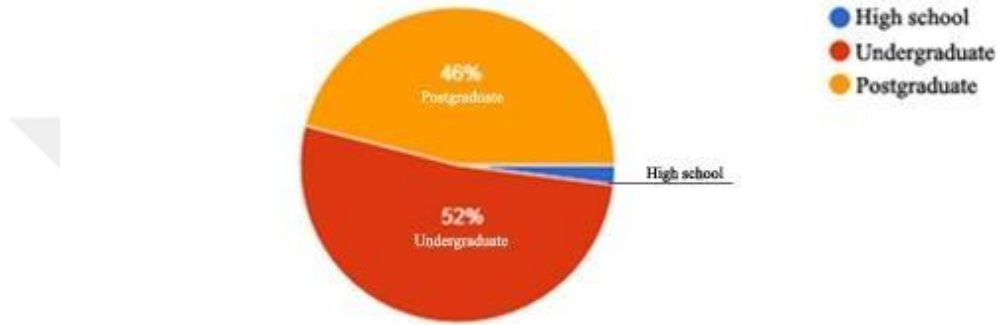

Şekil 4. Katılımcıların Medeni Durumu

Yukarıdaki dairesel grafik, katılımcıların medeni durumunun farklı oranları hakkında bilgi verirken, evli ya da boşanmış / diğer %16 ile ifade edilen diğer durumlara kıyasla %84 oranında bekar bireylerin kayda değer bir yüzdeye sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca, görüşülen kişilerin hem medeni durumundan hem de yaşından elde edilen verilerin analizinde aşağıdaki bulgu elde edilmiştir; Bekar olanların çoğu 18-25 yaşları arasındadır ve bu da Türkiye'ye gelme nedenleri olarak iş veya evlilik yerine eğitim amaçlı olmasından kaynaklanması veya farklı bir bağının sebebi olabilir.

On beş görüşmeci arasından, 18-29 yaşları arasındaki erkek genç grubundan ve aynı zamanda evlenmemiş medeni durumunda olanlardan yalnızca bir kısmı önemli bir lisans derecesine sahip değil. Bu, İstanbul'da yaşayan Filistinli göçmenlerin aile durumlarını daha net bir şekilde ortaya koyabilir.

Level of Education of the Participants

Şekil 5. Katılımcıların Eğitim Seviyesi

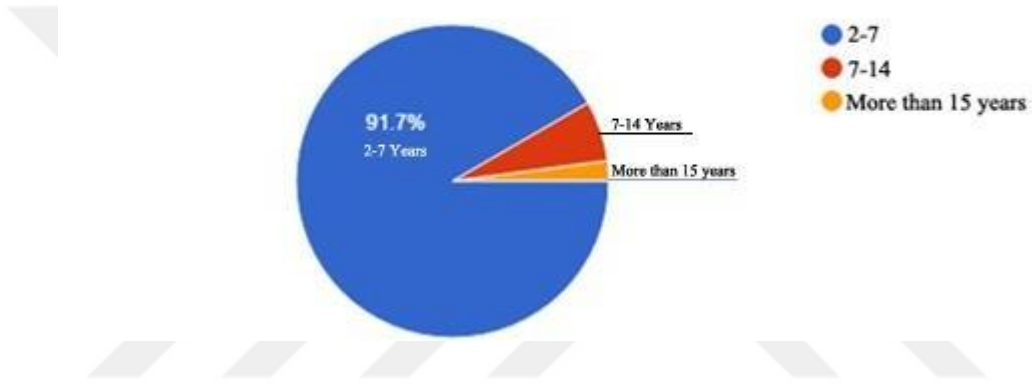
Şekilde görüldüğü gibi, görüşülen kişilerin arasında yüksek lisans ve yükseköğrenime devam eden kişilerin oranının neredeyse %100 o göç ve eğitim arasında güçlü pozitif ilişki bulunduğu dair önemli bir göstergedir.

İkamet yılı, göçmenlerin yeni ülkelere entegrasyon sürecinde kritik bir rol oynamaktadır, çünkü daha uzun süre kalmak, komşular, meslektaşlar ve evlilik yoluyla oluşabilecek asimilasyon için büyük bir şans olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca, göçmenlerin, kökenleri dışındaki diğer yerlilerle ve diğer etnik gruplarla aktif sosyal ve kültürel iletişim içinde olma şansı da daha yüksektir. Bunların tümü, ilk göçmen kuşağı yerine, daha sonraki kuşaklar arasında daha gelişmiş bir entegrasyon seviyesinde görülebilir.

Şekil 6, yüzde on oranla Türkiye'de 7 yıldan fazla ikamet eden görüşmeci için oldukça çarpıcı düşük bir değer göstermektedir. Bu rakam, on yıldan daha az bir süre ikamet eden yoğun sayıda göçmeni göstermektedir. Bu birkaç etkenle açıklanabilir; birincisi, katılımcıların çoğu, aslında Türkiye'de uzun süre kalmadıkları anlamına gelen mezun veya genç öğrencilerdir. Ayrıca, Türkiye'ye göç amacının, Filistinliler için son

yıllara kadar Arap ülkeleri veya Kuzey Amerika'ya olduğu gibi yayın bir göç yeri olmadığı göz önünde bulundurulmalıdır.

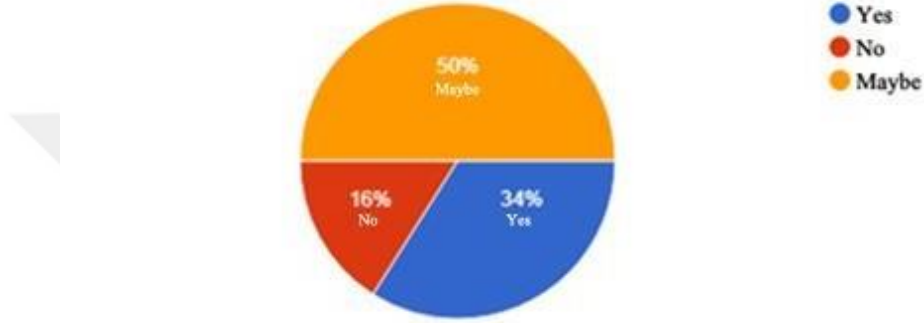
Years of Residency of the Participants

Şekil 6. Katılımcıların İkamet Yılı

Ev sahibi ülkede kalma kararı, göçmenlerin dil becerilerini, tatmin edici bir iş ve gelir elde etmeyi, yükseköğrenime devam etmeyi, yerli eşe sahip olmayı veya ayrımcılığa maruz kalma seviyeleri gibi sebepler hem ülkenin hem de bireylerin algılaması ile ilgili olabilir. Ya da öğrenci örneklemimizde olduğu gibi ülkenin özellikle vize sürelerini tamamladıktan sonra ülkede kalmayı teşvik edebilecek veya kısıtlayabilecek kendi göçmenlik politikaları, özellikle göçmenlik durumundan hala emin olmayan, Türk toplumu ile birlikte kalmak ve bütünleşmek için teşvikleri olup olmayacağı konusunda kararsız olmayla ilgili olabilir. Dolayısıyla, belirsizlik faktörü bu araştırmadaki gözlemlerimizin bir parçası olabilir.

Do you plan on living in Turkey after completing your study or work?

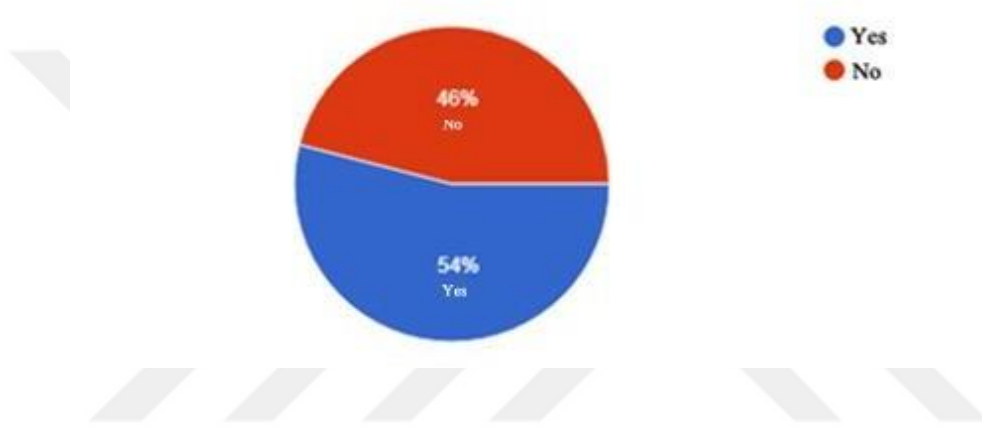
Şekil 7. Eğitiminizi veya işinizi tamamladıktan sonra Türkiye'de yaşamayı planlıyor musunuz?

“Türkiye’ye yerleşmek ve burada bir evimin olması benim için bir seçenek değil. Gazze’ de doğdum ve hayatımın yarısını Gazze’ de hiçbir here gitmeye imkân bulamadan geçirdim, geri dönmek de benim için bir seçenek değil. Filistinli bir kız ile bir ilişkim var ama o Batı Şeria’dan. Onunla evlenmeyi düşünüyoruz ve bizim için aynı şehirde yaşamamanın tek yolu Türkiye’de yaşamak ve burayı evimiz yapmak” (M.A.).

Katılımcıların yarısı, eğitimlerini bitirdikten veya çalışmalarını bitirdikten sonra Türkiye'de yaşamaya devam edip etmeyecekleri sorusuna belki diye cevap verdi, %50 oranı farklı sosyal, ekonomik veya politik nedenlerle bağlantılı olabilecek kişilerin çoğunun belirsizliğine genel bir görüntü çizmektedir. Şekil aynı zamanda katılımcıların %34'nün ülkede yaşamaya dair kesin düşüncüyü gösterirken, geri kalan kısmı kesin bir olumsuz yanıt verdi.

Gerekli bilgiye sahip olmak, uygun bir iş bulma, evlenme, uygun eğitime sahip olma, yaşam masrafları, konaklama ve göç kararının buna değip değmeyeceğini belirleyebilecek diğer yaşam koşulları gibi neler olabileceğini ya da bir şeyin gerçekleşebilme şansı gibi beklentileri göz önünde canlandırabilir.

Do you have past knowledge about Turkey before coming?

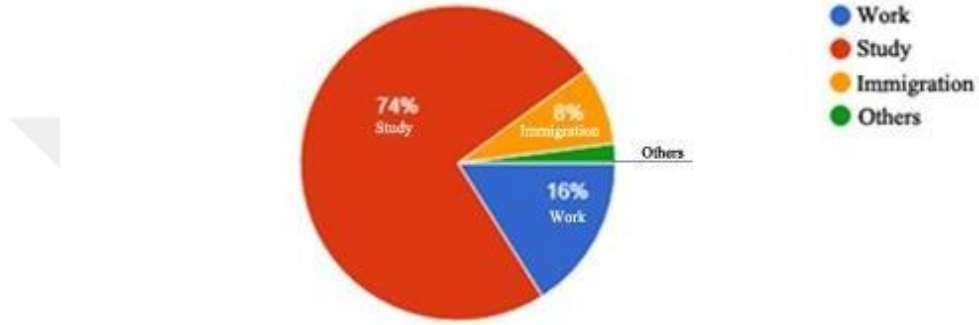

Şekil 8. Gelmeden önce Türkiye hakkında geçmiş bilgin sahip miydiniz?

Türkiye hakkında gelmeden önce geçmiş bilgiye sahip olup olunmadığı sorusunun iki yanıtının sırasıyla %54 evet ve %46 hayır olmasını karşılaştıracak olursak, geçmiş bilgiye sahip olmanın Türkiye'ye gelmekte karar vermede kritik bir etken olmadığını söyleyebiliriz.

Göç etmede karar verme sürecini etkileyen nedenlerle ilgili olarak daha önce ele alındığı gibi, araştırmamızda “Eğitim” sebebi Türkiye'ye gelme nedenlerinin %74'ünü oluşturmaktadır, ardından çalışma %16 ile onu izlemektedir, göç oranı ise sadece %8'lik bir orana sahiptir. Eğitim nedeninin üç çeyreklik yüzdeye sahip olması, görüşülen kişilerin çoğunun evlenmemiş, Türkiye'de 7 yıldan daha az bir süre ikamet etmiş ve gelmeden önce Türkiye hakkında geçmiş bilgiye sahip olmalarıyla ilgili olabilir. Bunlar temel özellikler olarak ele alınabilir.

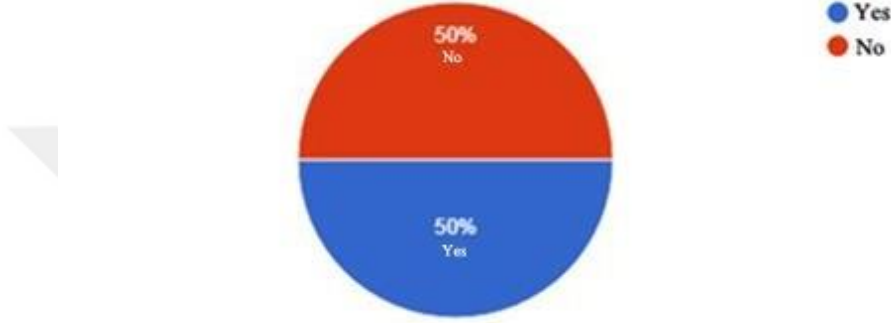
Reasons to come to Turkey

Şekil 9. Türkiye'ye gelme nedenleri

Sosyal ağların, doğulan ülkeden yeni ülkeye göç etme kararında etkili bir güç olduğu kanıtlanmıştır. Arkadaşlar ve aile üyeleri tarafından temsil edilen temel bir sosyal ağ tabanına sahip olmak veya seyahat ve göç acentelerinin hepsi sosyal, politik ve ekonomik şartlar hakkında gerekli bilgileri sağlar. Göç maliyetleri de yeni göçmenlerin karşılaşılabilecekleri yaşam koşullarının potansiyel bir görüntüsünü oluşturur. Buna ek olarak, sosyal ağ yeni gelenler için güvenlik, konfor ve adaptasyonları sürecinde onlara destek sağlayabilir.

Do you have any friends or relatives who advice you into coming to Turkey?

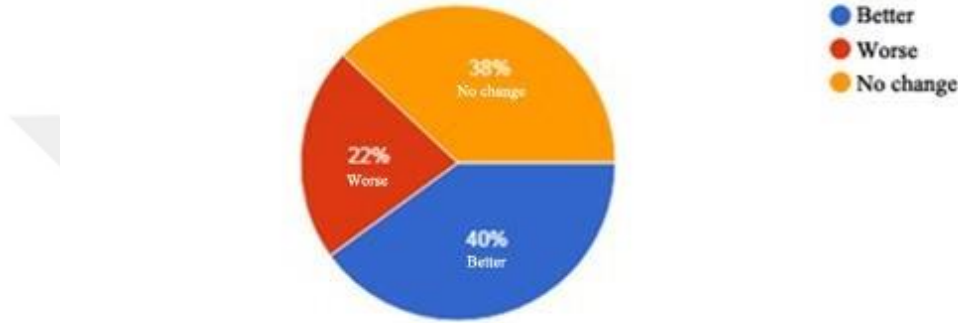

Şekil 10. Türkiye'ye gelmenizi öneren arkadaşlarınız veya akrabalarınız var mı?

Arkadaşlar, akrabalar veya başkaları tarafından tavsiye edilip edilmemesi, Türkiye'ye gelip gelmeme kararında dayanarak olarak alınmadı. Şekil 10, tavsiye ile gelen ya da tavsiye almayan göçmenlerin eşit değerde olduklarını göstermektedir.

Daha iyi bir işle bir geliri arttırmakla temelde ortaya çıkan ekonomik koşulların iyileştirilmesi, özellikle doğdukları ülkelerinde iyi takdir görmeyen yetenekli iş gücü için göç etmenin temel nedenlerinden biri olarak kabul edilir. Özellikle imalat alanlarındaki işgücü göçü, göçmen işçilere yerlilerden daha az ödeme yapılması nedeniyle birçok ülkede ekonomik başarının kilit nedeni olmuştur. Nitelikli bakım ve sağlık işçilerinde artan talep yetersizliğini karşılamak için kadınların işgücü göçü daha fazla talep görüyor (Orozco et al 2010).

To what degree your economic conditions changed after coming to Turkey?

Şekil 11. Türkiye'ye geldikten sonra ekonomik şartlarınız ne derece değişiyor?

Şekilde gösterildiği gibi katılımcıların %40'ı Türkiye'ye geldikten sonra ekonomik koşullarında daha iyi bir değişiklik olduğunu belirttiler. Hiçbir değişiklikle karşılaşmayan katılımcıların oranı sadece %2 olarak kaydedilirken, öte yandan, %22'si ekonomik koşullarının daha da kötüleştiğini bildirdi. Görüşülen kişilerin çoğunluğunun burada dil sorunlarından mustarip olduğuna dair olarak bir kaynağa ulaşamadık, fakat veri analizi sayesinde en yüksek iki yüzde arasında en yaygın olanın entegrasyon sürecinde yardımcı olan arkadaş veya akrabalara sahip olduklarını, ayrıca katılımcıların Türk arkadaş veya meslektaşına sahip olan öğrenciler oldukları sonucuna ulaştık. Arkadaş veya akrabaları olmayan en kötü koşullara sahip katılımcılarla karşılaştırıldığında, bu çevreler ekonomik durumun artmasına ya da en azından değişmemesine neden olabilir.

Sivil toplum örgütü konusu bu veri analizinde doğrudan ele alınan bir yön değildir; bu araştırma, İstanbul kentindeki Filistinli göçmenlere yardım eden sosyal ve kültürel bir gündeme sahip yapılandırılmış bir ağı temsil eden sadece bir örgüt / kurum örneğini istisna tuttu. Bir göç ağı organize bir yapıya sahip olduğunda, yeni bir topluma ve yeni bir ülkeye göç etmeden önce aynı kültür, değerler, tarih, dil, davranışa ve bu göçmenlerin kimliğini yaratan diğer birçok etmene sahip insanları birbirine bağlayarak,

bir kurum aracılığıyla bu bireyleri ve kimliklerini temsil ederek, yeni ev sahibi topluma gelmeden önce ve sonra göçmenlere yardımcı olacak daha geniş bir sosyal ağ yaratarak etkinliğini zamanla iki katına çıkarır.

Bu tür bir organizasyon için en önemli görevi göçmenlerin yeni toplumla ortak zemin bulmalarına yardımcı olmaları ve aynı zamanda asimilasyon veya entegrasyon sürecinde rol almalarıdır. Adaptasyon kanalları, göçmen grupların sosyal uyumuna yardımcı olan ve daha büyük toplumla iletişimi başlatan en düşük entegrasyona sahip olan grup veya kurumdan bile oluşabilir O’flannery, (1961). Ayrıca, göçmenlerin kurumsal katılımı, yeni tanımlamaların yapılabileceği yeni referans gruplarının oluşturulması için fırsatlar yaratmaktadır. En uç noktadaki bu sosyal asimilasyon, birincil grupların oluşumunu ve sosyal yapının "daha yaşlı" üyeleriyle birincil ilişkileri içerebilmektedir. Bununla birlikte, sosyal asimilasyonu ölçmek için belirli göstergeler bulunmamaktadır; bu, yeni gelenleri yeni topluma bağlayan ve dahil eden kurumlarla ilgili olmaktadır.

Çalışmanın bu bölümünde asimilasyon ya da entegrasyon sürecinde yer alan ve sosyal bir ağ olarak çalışan bir örgüt üzerine örnek aldığımız oluşum “Filistin Dostluk Derneği”dir. Ev sahibi toplumlarda göçmenlik örgütünün etkileri bazı durumlarda çok önemlidir, bu örgütün sosyo-kültürel entegrasyondaki veya adaptasyon sürecindeki rolü, göçmenlerin ne tür sosyal ve kültürel aktivitelere katıldığı konusunda temel veriler olarak kabul edilir. Filistin Dostluk Derneği, Türkiye’de yaşayan göçmenlerin ve diğer göçmenleri topluluğa ve birbirleriyle buluşturan nasıl örgütlü bir göçmen grubu oluşturmaya çalıştıklarına dair sadece bir örnektir. Bu tür bir organizasyonu yeni toplumda bir ağ bağlantısı, bireylerin göçmen olduğunu düşünerek bireylerin evden uzakta bir evde yaşamaya başladıklarını hissetmemelerine yardımcı olacak bir araç olarak görmekteyiz. Bu organizasyonun yürüttüğü faaliyetlere, yeni göçmenlerin nasıl yer aldığına, Filistinli göçmenler arasında bu örgüt tarafından oluşturulan etkileşime ayrıca, ev sahibi ülke ile kurduğu bağlantıya odaklanarak bu sonuca vardık.

Bu araştırma için yapılan görüşmelerden biri, kuruluşun tarihsel arka planı hakkında bilgi sağlamada yardımcı olan Filistinli Dostluk Derneği (FDD) başkanı ile yapılmıştır. Ayrıca, örgütün ne tür faaliyetlerde bulunduğunu, Türkiye'deki Filistin ve Filistin toplumu ile ilgili sosyal-kültürel faaliyetlerden veya İstanbul'daki hem FDD hem de Türk topluluğuyla ilgili faaliyetler hakkında bilgi alındı. Yirmi yedi yıldır Türkiye'de yaşayan kuruluşun, son başkanı Sayın Hazem Antar ile olarak göç ve yerleşim konusundaki kişisel tecrübesi ele alındı, daha sonra kendisi örgütün gündemindeki konuları ve katıldığı faaliyetleri açıkladı.

Sayın Antar, onu göç etmeye iten sebep olan dengesiz siyasi durum nedeniyle Batı Şeria'da uygun bir eğitim almanın zor olduğunu söyledi. Türkiye'yi seçme nedeni ise, babasının eğitimini alması için oğlunu Türkiye'ye gönderen bir arkadaşı olması ve Türkiye'nin İslami bir ülke olmasıydı. Elektronik mühendisi olarak eğitimi İngilizce idi, bu yüzden herhangi bir resmi dil eğitimi almadı, dil öğrenme yöntemi sokaktakiler ve arkadaşlarıyla iletişim kurmaktı. Ona göre, genç yaşta gelmiş olması dili öğrenmesinde önemli bir etkendi, bu yüzden yeni toplumda tam olarak tecrübe edinmek için çok hevesliydi. Eğitimini bitirdikten sonra bir Filistinli ile evlendi ve Türkiye'de kendi şirketini açtı. Filistinli göçmenlerin %90'ının, seksenler ve doksanlar arasındaki zamanda Türkiye'ye yerleştiğine ve Türkiye'de bir iş kurmalarına yardımcı olan ekonomik durumdan dolayı iş adamlarına dönüştüklerini düşünüyor.

Dernek ise, daha çok sosyal ve kültürel faaliyete odaklanıp, herhangi bir politik görüşten uzak durmaktadır. Dernek Filistin tarihinin bir parçası olarak Filistin ve Filistinlilerin davası ile ilgili bir görüntü yansıtmaya çalışıyor, Bunun için ve Filistin hakkındaki bilgileri bir şekilde yetersiz olan ve Türkiye'de yaşayan ikinci ve üçüncü kuşak için eğitim olanağı sağlamanın sorumluluklarından biri olduğuna inanıyor. Dernek, kutlama etkinliklerinden Türkiye'de doğmuş Filistinli ikinci ve üçüncü kuşak çocuklar için kitap üretmeye kadar örgüt faaliyetlerine fon sağlamada katkıda bulunan, FDD'ye imzalı olarak üye olan Filistinli ailelerden oluşan üyelere sahip. Derneğin tarihsel geçmişe gelince, fikir 1997 yılında, bir grup mezun öğrencinin Türk

üniversitelerinde eğitimini tamamladıktan sonra Türkiye'de yerleşmeye karar vermelerinden sonra başladı. Türkiye'de Filistin ve Filistinlileri temsil eden bir derneğe ihtiyaç olduğuna inanıyorlardı. Resmi bir dernek olarak başladı, ancak resmi kuruma sahip yabancılara yönelik katı politikalar nedeniyle uzun sürmedi. Politikadaki değişimin ardından 2003-2006 yılları arasında mevcut derneği kurdular.

Sayın Antar, İstanbul'daki Türkler, Filistinliler ve Filistin kültürünü ve tarihini anlamakla ilgilenen diğer yabancılar için İstanbul'da gerçekleştirdiği interaktif sosyal ve kültürel etkinlikler ve Filistinlilerin Türk kültürünü ve diline adaptasyonun ve öğrenmelerine yardımcı olacak etkinliklerin bir listesini sundu. FDD faaliyetlerinin sadece küçük bir kısmı de aşağıda sıralanmıştır:

- Uluslararası Filistin Halkı ile dayanışma günü- 27 Kasım.
- Filistin Sanat Sergisi.
- Çocuklar için ücretsiz Türkçe öğrenme kursları.
- Filistin davası ile ilgili konularda videolar.
- Yıl boyunca İslami bayramlar veya Filistinli kutlama günleri gibi çeşitli kutlamaları bulunmaktadır.
- Ramazan ayında çeşitli etkinlikler düzenlemekteler.
- Filistin'i temsil eden bir futbol takımı oluşturup maçlara katılmaktalar.
- “Filistin hatıra bahçesi” olarak adlandırılan bir bahçe kurmuşlardır
- Okul kurmak için çalışmalar yürütmektedirler.
- Filistin topluluğu ile İstanbul'daki Türk topluluğu arasındaki durumlar için İstanbul belediye binasını ziyaret edip ve iletişim sürdürmektedirler.

Çeşitli etkinlik türlerine sosyal katılım sağlamak, bireysel katılımı artıran sosyal katılımın bir parçası olarak kabul edilir. Aşağıdaki çizelgede, “bazen” yanıtı için %52 oran olması sosyal katılım yetersizliğinin görüşülen kişilerin karşılaştığı entegrasyon güçlükleriyle bir ilişkisi olup olmadığına dair oluşan şüpheye işaret etmektedir Bununla birlikte, %34 oranında “evet” cevabını verenlerin ekonomik durumlarında bir artış tespit ettik.

Do you participate in cultural/religious/social events in Turkey?

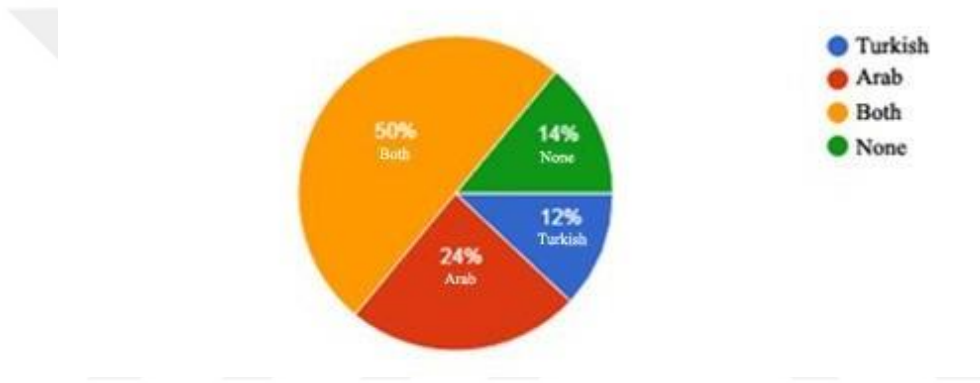
Şekil 12. Türkiye'de kültürel / dini / sosyal etkinliklere katılıyor musunuz?

“Benim sosyal hayatım biraz karışım gibi değerlendirilebilir. Türk sınıf arkadaşlarım var ve beraber kafelere gideriz, çalışma grupları oluştururuz. Diğer bir taraftan benim Filistinlilerden oluşan bir çemberim var ve örnek vermek gerekirse Ramazan ayında beraber iftar yapmaya çalışırız ve Ramazan Bayramı’nı birlikte geçirmeye çalışırız çünkü çoğumuz yalnız yaşıyoruz ve tatilleri birlikte geçireceğimiz ailelerimiz yok” (L.S.).

Görüşülen kişinin sosyal olarak kendisini Türk toplumuna veya Arap toplumuna mı daha uyumlu hissettiği sorusunu inceleyecek olursak, örneklemin önceki bulgular ile benzerliği ve hem Türk hem de Arap toplumunda ayrı ayrı sosyal katılım düzeyi arasındaki ilişkisi dikkat çekici. Bir yandan, katılımcıların bir kısmının sosyal etkinliklere gittiğini ve bir Türk arkadaş ağı oluşturduklarını gösteren yalnızca Türk toplumu ile sosyal ilişkileri olanların oranı %12 iken, yalnızca Arap toplumuyla etkileşimde iken bu oranın %24 ile iki katına çıktığını gözlemledik. Bu soru, sosyal etkinliklere "bazen" ile "hayır" yanıtları arasındaki bağlantıları gösteriyor. Her iki gözlem neticesinde daha fazla sosyal entegrasyon sağlayan sosyal etkinliklere katılmaya

iten ağların önemli olduğu, böylece göçmenler için uyum ve entegrasyon sürecini kolaylaştırdığı sonucuna varılabilir.

Do you consider yourself more socially engaged in Turkish society or Arab society?

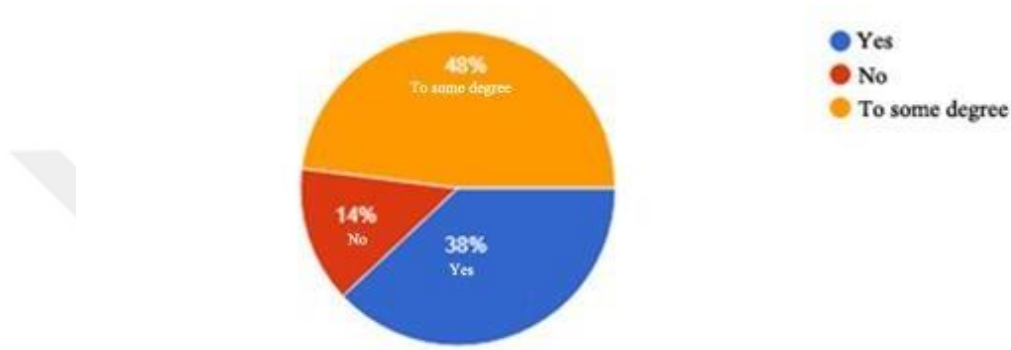

Şekil 13. Kendinizi sosyal olarak Türk veya Arap toplumuna mı daha bağlı düşünüyorsunuz?

Elde edilen bir diğer bulgu ise, her iki seçeneğe de %50 oranında evet diyen katılımcıların ekonomik durumlarında bir artış olduğu ya da hiçbir değişiklik olmadığı, dolayısıyla sosyal katılımın ekonomik duruma yarar sağlayabileceğidir.

Yaş, cinsiyet, ikamet yılı, sosyal ağlar ile FDD ve Türkler tarafından sunulan sosyal ve kültürel etkinliklere olumlu katılımları gibi farklı faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebilecek kendi entegrasyon düzeylerini inceleyecek olduğumuzda, sonuçlarda bariz bir belirsizlik görüyoruz. Örneklemelerin neredeyse yarısı henüz Türk toplumuna tam olarak entegre olmadıklarına inandıklarını ifade ettiler. Bu, birçoğunun Türkiye'de yeterince yaşamamış olmaları, ancak hem Türk hem de Arap düzeyinde sosyal katılımlarının olmasıyla ilgili bağlantılı olabilir.

Do you believe that you are integrated in Turkish society after coming to Turkey?

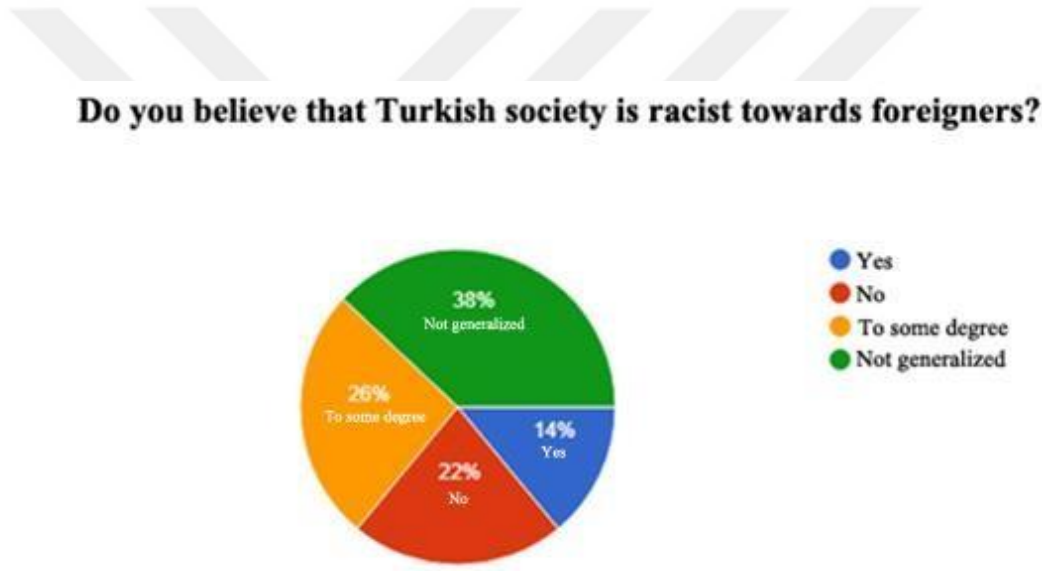
Şekil 14. Türkiye'ye geldikten sonra Türk toplumuna entegre olduğunuza inanıyor musunuz?

“Evet, şöyle söyleyebilirim ki bir bakımdan sosyal olarak entegre oldum, ama her türlü şeye tam entegre olabileceğim varsayımını asla yapamam” (A.A.).

Daha ilginç olanı ise, %14 oranında olumsuz görüş bildiren katılımcıların, sosyal etkinliklere katılmayan, ekonomik değişiklik veya daha kötü koşullara sahip olmayan, dil ve kültürel zorluklarla karşılaşmayan ve sosyal katılım sağlamayan kişilerle ortak özelliklere sahip olmalarıdır. Tüm bu bulgular, daha önce belirtilen sosyal katılım, ağlar ve entegrasyon arasındaki güçlü ilişkiyle ilgili varsayımı somutlaştırmaktadır.

Komşulardan, iş arkadaşlarından, yerlilerden veya hatta resmi kamu görevlilerinden ayrımcılık görmek entegrasyon seviyesini etkileyebilir ve toplumda hem göçmenler hem de düşmanlık seviyesini yükselten yerliler için kötü olabilecek sorunlar yaratan, nefret ve hoş olmayan duygulara yol açabilir. Ayrıca göçmenlerin kalma kararını ve ev sahibi ülkenin göç politikalarında görülebilecek değişikliklerle yeni gelenlerin kabulünü de etkileyebilir. Irkçı, bütün bir toplumu tanımlamak için ağır bir kelime olabilir ve onu daha büyük bir etkiye sahip kılan şey, söz konusu toplum için etiket olarak kullanabileceği düşüncesidir. %14 düşük bir yüzde olmadığından, bu

yüzdeyi araştırmak için baskın bir gereklilik doğacaktır. Veriler, Türk toplumunun yabancılara karşı ırkçı olduğuna inanan görüşmecilerin çoğunun kendilerinin sosyal olaylarla iç içe olmadıklarını belirttiklerini ve Türk toplumu ile etkileşime girmediklerini gösterdi. Etkileşime sahip olmamalarının nedeninin Türk toplumu tarafından dışlanma duygusundan mı kaynaklandığı ya da kendi taraflarından gerçek katılımın olmayışı nedeniyle haksızlık edip etmedikleri ise belirsizdir

Şekil 15. Türk toplumunun yabancılara karşı ırkçı olduğuna inanıyor musunuz?

Yüzde 38 oranla “Genelleştirilmemiş” cevabını verenler kararsız bir duyguya hakimdi. Bu cevabı veren dilimin, sosyal etkinliklere katılımının yüksek olduğu, ekonomik durumlarında iyileşme olduğu veya bir değişiklik olmadığı ya da hem Türk hem de Arap toplumuyla sosyal etkileşimde bulunduğu sonucuna varıldı. .

Ayrıca, katılımcıların göç deneyimleri hakkında konuşurken paylaştıkları en önemli bağlantılardan biri, sosyal ağlar teorileri üzerindeki çalışmalarda tanımlanmıştır. Bir ülke seçmelerine yardımcı olan, göç hareketini zorlaştıran veya destekleyen olumlu bir unsur olarak kabul edilen bu sosyal zincir, göçmenlerin varış aşamasında ve sonraki aşamalarında yeni bir topluma entegrasyona ve göçmenlerin yönlendirilmesinde rol

oynamaktadır. Ağ üzerinden sağlanan çeşitli faydalara ek olarak, bu sosyal ağ zinciri tecrübe ve bilgi sağlamaktadır. Ağlar, birçok akademik araştırmada belirtildiği şekilde üç ana türde ortaya çıkar: arkadaşlar ve aileleri içeren kişisel ağlar, göçmenlerin bilgi edindikleri ve genel olarak yardım olarak para aldıkları daha resmi bir ağ olan göçmenlik acenteleri ve son olarak, etnik grup ya da aynı milliyeti paylaşan insanlar gibi ortak değerlere sahip olan şahıslar grubu tarafından kurulan sivil toplum örgütü gibi yapısal ağlardır.

SONUÇ

Bu Çalışmanın amacı , Filistinlilerin neden Türkiye'yi diğer bölgelere karşı göç etmek için bir varış yeri olarak seçtikleri sorusunun cevabına iyi bir bakış açısı getiriyor ve aynı zamanda göçe isteyerek mi yoksa mecbur bırakılarak mı karar verilip verilmediği konusunda bilgi Sağlamaktadır. Ev sahibi bir ülkedeki motivasyonlar ve cazibe unsurları, göç etmeyi seçmenin nedenlerini, bireylerin veya bir grup insanın neden belirli bir ülkeye taşındığını veya göç konusundaki kalıpları gösterme sorusunu Cevaplamaktadır. Belirli sebeplerden ve etmenlerden biri, kolonileşme sona erdikten çok sonra oluşan göç akımları gibi anayurt ve ev sahibi ülkeler arasındaki tarihtir. İkinci etki ise ortak dil ve iradenin oluşturduğu ağlardır. Sonuncusu da ev sahibi ülkelerde kabul politikalarındaki kural değişiklikleridir. Ağların etkisi, göç kararını vermede birincil neden olarak kabul edilir. Ağlar uluslararası göçü hayatta tutmak için cazip kılmakta veya bireyin durumunu iyileştirmede aracı olarak kullanılamamaktadır. Ayrıca, göç edilen ülkede yetişkin akrabaların veya ailenin olması göçmenler için güvenli bir ağ olduğu düşünülmektedir, böylece ağ varlığının yüzdesi arttıkça göç oranı da artmaktadır.

Soru zincirimizdeki ilk soru konusu, görüşülen kişilerin sosyo-demografik özelliği ve göç ile entegrasyon deneyimleri arasındaki ilişki ile ilgilidir. Dustman (1996) kişisel özelliklerin değişkenlerinin ve örneğin göç sırasındaki yaş gibi insan sermayesinin entegrasyon algısını olumsuz yönde etkileyebileceğini belirtmektedir. Göç yaşının göçmenler üzerinde olumlu bir etkisi olabileceğini gösteren diğer araştırmalarla

karşın (Tubergen.2006), görüşülen kişilerin bir kısmı göç ettiklerinde genç yaşta olsalar bile, çekilme ve depresyon belirtileri gösterdiklerini belirtmişlerdir. Entegrasyon, genç yaşta gelen göçmenler arasında yaşlılardan daha yüksek olabilir. Ev sahibi ülkede daha uzun süre ikamet eden göçmenlere göre art arda gelen kuşak daha yüksek entegrasyon oranına sahiptir.

Görüşmelerin analizine dayanarak, Türkiye'yi bir varış yeri olarak seçmede etkili bir faktör olarak düşünülebilecek birkaç motivasyon ve cezbedici nokta ve göç etmek için karar vermeye iten itici faktörler saptanmıştır. Bu nedenle, önce itici faktörleri belirleyerek başlamış daha sonra cazibe merkezlerini ve çekici faktörler açıklanmıştır. Filistin'deki politik durumu, genel olarak Filistinlilerin ülkelerindeki yaşamı anlamak göçmenlerin göç etme motivasyonunu ve göç etme kararını anlamada kritik öneme sahiptir. Filistin şu anda işgal altında olan bir ülkedir. Bu nedenle göç etme nedeni siyasi baskı, savaş, istihdam eksikliği, baskı altında konuşma özgürlüğü ve siyasi durumla ilgili olmayan birçok nedenden kaynaklanmaktadır. Tümü Filistinli olan görüşülen kişiler göç etme nedeni olarak fazla benzerliğe işaret etmişlerdir.

Buna karşılık, Batı Şeria'dan gelen Filistinliler ile Gazze şehrinden gelen Filistinliler arasında hem göç etme kararı hem de Türkiye'de yerleşme kararı arasında göçmenlerin memleketleri ile güçlü bir ilişki içinde olduklarını gözlemlenmiştir. Siyasi durumdaki farklılıklar bir sebep olarak kabul edildiğinden, Gazze'den gelen göçmenler, Batı Şeria'dan gelen katılımcılarla karşılaştırıldığında göç etme konusunda daha güçlü bir motivasyona sahip oldukları gözlemlenmiştir. Gazze'den gelen katılımcılar göç etme konusunda daha güçlü bir motivasyona sahip ve ülkelerini bırakma kararını verme süreci uzun sürmedi. Gazze'den gelen katılımcılar sürekli savaş durumunda kaçtıklarından, kuşatılmış Gaza onları göç etmeye mecbur bırakmıştır. Dahası, bu savaş, öğrenci olarak Türkiye'ye gelmenin, öğrenci vizesiyle göç etmenin daha kolay olduğunu ve daha sonra belki iş vizesi almanın daha kolay bir seçenek olduğunu düşünen göçmenler iş olanakları yetersizliğine sebep oldular. Bunun yanında Gazze kenti kuşatması, insanların başlangıçta Gazze'yi terk etmelerini ve daha sonra, örneğin eğitimlerini bitirdikten sonra geri dönmelerini zorlaştırmaktadır.

Dördüncü ve en önemli konu, çalışmanın amacı göçmenlerin göçten sonra yaşadıkları deneyimlerle cevap vermeye çalışarak sosyokültürel ve ekonomik düzeyde kazanılan entegrasyon veya asimilasyonun sağlandığı yeni toplumda veya çevre toplulukla elde edilen uyumun araştırılmasıydı. Katılımcılar, araştırmacının göçmenlerin yaşamının göçten nasıl etkilendiği veya göçün etkileri hakkında farklı göstergeler arasında çeşitli ilişkiler kurmasına izin vermişlerdir.

Entegrasyon = F [Alışkanlık, Maruz kalma, Tecrübe, Kişisel kısıtlamalar].
(Dustmann.1996)

Alışkanlık, bireylerin yaşadığı süreç, yeni alışkanlıklar ve çeşitli sosyal alışkanlıklar ortaya çıktıkça anlaşılmaktadır. Bu başlangıçtan sonra, bir sonraki adım bireylerin çevredeki toplumla ve yeni çevre ile etkileşime girmeye başladıkları maruz kalma sürecidir. Daha sonra bir süre maruz kalarak geliştikten sonra tecrübe gelir. Kişisel kısıtlamalara ise bireylerin din veya ideolojiler gibi karşılaşılabilecekleri engellerdir.

Görüşmelere dayanarak bulunan ikinci gösterge ise eğitim düzeyi ve entegrasyon arasındaki ilişkidir (Dustman, 1996). İyi eğitilmiş göçmenlerin durumunda eğitim olumlu faktöre sahip bir değişken olarak göstermektedir ve araştırmadaki katılımcılar da böyle bu durum gözlenmiştir. Filistinli göçmenlerin bu araştırma için örnekleminin yüksek bir eğitim seviyesine sahip olduğu, görüşmecilerin ortalamasının lisans derecesinden yükseköğrenime kadar uzandığı saptanmıştır. İyi eğitilmiş göçmenler, çevredeki kültür ve toplumu gözlemlemeye, yeni tecrübe ve bilgilerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilir; bu durum, bağlantının geliştirilmesine, kültürdeki engeller ve çeşitli kısıtlamalar gibi yeni sorun türlerinin azaltılmasına yardımcı olabilir. İkamet yılı aynı zamanda ev sahibi toplumun yeni kültürüne maruz kalma süresi ile bağlantılı bir değişkendir. Bu değişken, iletişime yardımcı olan dil yeterliliği ile güçlü bir şekilde bağlantılı olduğundan, dilin entegrasyonun olumlu bir belirleyicisi olduğu düşünülmektedir.

Eğitim, göç için önemli bir nedendir. Katılımcılardan bir kısmı halen eğitim ve göç arasındaki bağlantıyı kurarak İstanbul ili çevresindeki bazı üniversitelerde eğitimlerini sürdürmektedirler. Ayrıca, bazıları eğitim amaçlı olarak gelip ve derecelerini aldıktan sonra Türkiye'ye yerleşmiş, diğerlerinin eğitimleri hala devam etmektedir. Türkiye'ye iş aramak için gelenlerin ise, eğitim seviyeleri yüksektir ve çoğu ev sahibi ülkeye gelmeden önce, ev sahibi ülkede hem beşerî sermaye hem de özellikle entegrasyon sürecinde büyük bir avantaj sağlayan bir lisans derecesine sahiplerdir.

Tüm bu bulgular, iç ve dış göç düşüncesi ve modelleri incelenmeye başlanıldığından itibaren, uygun çalışma ve araştırmaya paralel olarak elde edildi. Bu araştırma, sosyal ağ, ülke hakkında önceden bilinen bilgiler, sosyal aktiviteler ve etnik Filistinli grupların topluluk veya Türk toplumu ile sosyal bağlılığı gibi birçok yardımcı faktörler ele alınarak, Türkiye'deki özellikle İstanbul kentindeki Filistinli göçmenleri anlamaya yönelik belirlenen modelleri göstermiştir. Ayrıca, ülkenin daha yoğun katılım olanağı yaratması ve küçük etnik köken topluluklarının kökenlerini dışa yansıtıp daha fazla etkileşime girebilmesi adına, Türk-Filistin ilişkilerinin daha fazla sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyet odaklı olması gerekliliği üzerine ışık tutmaktadır. Bunların tümü hem yetenekli işgücünü hem de demografik kimliğini çoğaltarak göçmenlerin sosyoekonomik ortamına ve ev sahibi ülkeye fayda sağlayarak, göçmen entegrasyonunu güçlendirme ve ev sahibi ülkede çok kültürlülük çalışmaları yönünden önemli bir rol oynamaktadır.

KAYNAKÇA

ALBA, R. (2006).	Mexican Americans and the American Dream. Perspectives on Politics , 4(2), 289-296. Retrieved from http://www.jstor.org/stable/3688267
ALBA, R. D. (1978).	Ethnic networks and tolerant attitudes. Public Opinion Quarterly , 42(1), 1-16.
ASLUND, O., BOHLMARK, A., AND SKANS, O. N. (2009).	Age at Migration and Social Integration. Discussion Paper No. 4263.
BERNARD, W. (1967).	The Integration of Immigrants in the United States. The International Migration Review , 1(2), 23-33.
BİAN, C. (2017).	The potential of transnational language policy to promote social inclusion of immigrants: An analysis and evaluation of the European Union's INCLUDE project. International Review of Education , 63(4), 475-494.
BİLAK, A. ET AL (2015)	Global Overview 2015: People internally displaced by conflict and violence, Internal Displacement Monitoring Centre , http://www.internal-displacement.org/publications/2015/global-overview-2015-people-internally-displaced-by-conflict-and-violence

BLEAKLEY H & A CHÎN, (2008)	"What Holds Back the Second Generation?: The Intergenerational Transmission of Language Human Capital Among Immigrants," Journal of Human Resources , vol. 43(2), pages 267–298.
BLOEMRAA D, I., KORTEWEG, A., AND YURDAKUL, G. (2008).	Citizenship and Immigration: Multiculturalism, Assimilation, and Challenges to the Nation-State. Annual Review of Sociology , 34, 153-179.
BOLAFFI, G. (ED.). (2003).	Dictionary of race, ethnicity and culture. Sage.
BONIFAZI, C. (2002).	International migration theories and migratory process: basic reflections for the Italian case. Contributions to International Migration Studies. Ed. C. Bonifazi and G. Gesano. Rome: Istituto di Ricerche Sulla Popolazione e le Politiche Sociali, 7-32.
BORJAS, G. (1994).	The Economics of Immigration, Journal of Economic Literature , 32, (4), 1667-1717.
BORJAS, G. (2017).	The Earnings of Undocumented Immigrants , NBER Working Papers 23236, National Bureau of Economic Research, Inc.
BOSWELL, A. (2013).	The Work of Culture. Journal of New Zealand Literature: JNZL, (31:2), 35-52.
BOSWELL, C., AND CRISP, J.	Poverty, international migration and asylum. (p. 35). UNU/WIDER

(2004).	
BOYD, M. (1989).	Family and personal networks in international migration: recent developments and new agendas. International migration review , 638-670.
BÖHLMARK A (2008)	“Age at Immigration and School Performance: A Siblings Analysis Using Swedish Register Data”, Labour Economics 15(6), 1366-1387.
BÖHLMARK A (2009)	“Integration of Childhood Immigrants in the Short and Long Run - Swedish Evidence”, International Migration Review 43(2), 387-409.
BROWN, S. K., AND BEAN, F. D. (2006).	Assimilation models, old and new: Explaining a long-term process. Migration information source , 3-41.
CASTLES, S., DE HAAS, H., AND MILLER, M. J. (2013).	The age of migration: International population movements in the modern world.
CHASE- DUNN, C., KAWANO, Y., AND BREWER, B. (2000).	Trade Globalization since 1795: Waves of Integration in the World-System. American Sociological Review , 65(1), 77- 95.

CHISWICK, B. (1978).	The Effect of Americanization on the Earnings of Foreign-born Men. Journal of Political Economy , 86(5), 897-921. Retrieved from http://www.jstor.org/stable/1828415
CLYNE, M., AND JUPP, J. (2013).	Multiculturalism and integration: A harmonious relationship (p. 228). ANU Press.
CURRAN, S. (2002).	Migration, social capital, and the environment: Considering migrant selectivity and networks in relation to coastal ecosystems. Population and Development Review , 28, 89-125.
DE JONG, G. F., AND GARDNER, R. W. (EDS.). (2013).	Migration decision making: multidisciplinary approaches to micro level studies in developed and developing countries . Elsevier.
DUMONT ET AL (2007)	Women on the Move: The Neglected Gender Dimension of the Brain Drain, Discussion paper no. 2920. Institute for the Study of Labour and OECD , http://www.oecd.org/els/mig/40232336.pdf
DUSTMANN, C. (1996).	The social assimilation of immigrants. Journal of Population Economics , Volume 9, Number 1, Page 37
	EUROPEAN COMMUNITIES AND THE MIGRATION NETWORKS. (2000) pages 83-85, 93-99.
FAIRCHILD, H. P. (1936).	International migration. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science , 188(1), 290-296.

FAÏST, T., AND KIVISTO, P. (2010).	Beyond a border: the causes and consequences of contemporary immigration.
FAWCETT, J. T. (1989).	Networks, linkages, and migration systems. International Migration Review , 671-680.
GEESEY, P. (1995).	North African Women Immigrants in France: Integration and Change. SubStance , 24(1/2), 137-153. doi:10.2307/3685096
GHOSH, J (2009)	Migration and Gender Empowerment: Recent Trends and Emerging Issues, UN Development
GONZALEZ, A. (2003).	“The education and wages of immigrant children: The impact of age of arrival” Economics of Education Review , 22, 203–212.
GUÍLMOTO, C. Z., AND SANDRON, F. (2001).	The internal dynamics of migration networks in developing countries. Population: An English Selection , 135-164.
HATTON, T. J., AND LEIGH, A. (2011).	Immigrants assimilate as communities, not just as individuals. Journal of Population Economics , 24(2), 389-419.
HIRSCH, W. (1942).	Assimilation as Concept and as Process. Social Forces , 35-39.

HOLZNER, B. (1967).	The Concept "Integration" in Sociological Theory. The Sociological Quarterly , 8(1), 51-62.
HUDDLESTON, T., AND DAG TJADEN, J. (2012).	Immigrant citizens survey. How immigrants experience integration in 15 European cities. Joint publication of the King Baudouin Foundation and the Migration Policy Group.
HUGO, G. (2006).	Improving Statistics on International Migration in Asia. International Statistical Review / Revue Internationale De Statistique , 74(3), 335-355.
IDMC (2014).	Girl , disrupted, International Displacement Monitoring Centre, http://www.internal-displacement.org/assets/publications/2014/201403-global-girl-disrupted-pic-brief-en.pdf
IOM (2008).	Migrants and the host society: Partnerships for success. International Dialogue on Migration No. 11. International Organization for Migration, Geneva. Available from http://publications.iom.int/bookstore/free/IDM_11_EN.pdf
JANSEN, T., CHIONCEL, N., AND DEKKERS, H. (2006).	Social Cohesion and Integration: Learning Active Citizenship. British Journal of Sociology of Education , 27(2), 189-205.
KASTORYAN O, R. (2010).	Negotiations beyond Borders: States and Immigrants in Postcolonial Europe. The Journal of Interdisciplinary History , 41(1), 79-95.

KAVASS, I. I. (1962).	Migrant Assimilation. The Australian Quarterly , 34(2), 54-66.
KİRİŞÇİ, K. (2000).	Disaggregating Turkish citizenship and immigration practices. Middle Eastern Studies , 36(3), 1-22.
KORFALI, D. K., USTUBİCİ, A., AND DE CLERCK, H. (2010).	Turkey country and research areas report.
KOSER, K. (1997).	Social Networks and the Asylum Cycle: The Case of Iranians in the Netherlands. The International Migration Review , 31(3), 591-611.
KURAN, T., AND SANDHOLM, W. H. (2008).	Cultural integration and its discontents. The Review of Economic Studies , 75(1), 201-228.
LANDECKER, W. S. (1951).	Types of integration and their measurement. American Journal of Sociology , 56(4), 332-340.
LARRABEE, F. S. (2007).	Turkey Rediscovered the Middle East. <i>Foreign Aff.</i> , 86, 103.
MASSEY, D. (1990)	The Social and Economic Origins of Immigration. The Annals of the American Academy of Political and Social Science , 510, 60-72.

MASSEY, D. S., AND TAYLOR, J. E. (EDS.). (2004).	International migration: Prospects and policies in a global market. OUP Oxford.
MASSEY, D., AND ESPAÑA, F. (1987).	The Social Process of International Migration. Science , 237(4816), 733-738.
MIGRATION POLICY CENTER (MPC). (2013).	MPC - MIGRATION PROFILE: PALESTINE. Migration policy center Co-financed by the EU. Retrieved from http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/migration_profiles/Palestine.pdf
MORANO-FOADI, S., AND MALENA, M. (EDS.). (2012).	Integration for third country nationals in the European union: the equality challenge. Edward Elgar Publishing.
OECD (2015D)	Indicators of Immigrant Integration 2015: Settling In, OECD, http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/8115051e.pdf
OECD	International Migration Outlook 2013, OECD, http://dx.doi.org/10.1787/migr_outlook-2013-en
O'FLANNERY, E. (1961).	Social and Cultural Assimilation. The American Catholic Sociological Review , 195-206.

PALGRAVE MACMILLAN . (2012).	Creating the condition for integration. Available from www.communities.gov.uk
OROZCO, A.P. ET AL (2010)	Crossing Borders II: Migration and Development from a Gender Perspective, United Nations International Research and Training Institute for the Advancement of Women (UN-INSTRAW), http://www.globalmigrationgroup.org/sites/default/files/uploads/gmg-topics/gender/UN-Women-Crossing-Borders-II- Conceptual-Framework_2010.pdf
POLESE, V. (2017).	'Re-scaling 'the discourse of immigrant integration: The role of definitions. International Journal of Language Studies , 11.
RINUS, P. (2003).	Integration: the role of community, institution, and the state. Retrieved from https://www.migrationpolicy.org/article/integration-role-communities-institutions- and-state .
RITZER, G. (2011).	Globalization: the essentials. John Wiley & Sons.
SAFI, MİRNA. (2008).	The Immigrant Integration Process in France: Inequalities and Segmentation. Revue française de sociologie . 49. 3. 10.3917/rfs.495.0003.
SANGKAKORN, K., CHAKPITAK, N., AND YODMONGK	Local Integration Ontological Model of Creative Class Migrants for Creative Cities. International Education Studies , 8(12), 157.

OL, P. (2015)	
SCHAAFSMA, J., & SWEETMAN, A. (2001).	“Immigrant earnings: Age at arrival matters” Canadian Journal of Economics , 34, 1066–1099.
SOLÍMANO, A. (2010).	International migration in the age of crisis and globalization: historical and recent experiences. Cambridge University Press.
THOMAS SOWELL (1994).	on Why Some Cultures and Racial Groups Succeed. The Journal of Blacks in Higher Education , (4), 112-113. doi:10.2307/2963386
TURKEY	(2000) genel nüfus.
TÜİK (2019)	Resmi İstatistik Portalı , http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1067
UN (2015)	International Migration Report 2015 , United Nations, https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2015_Highlights.pdf
UN INSTRAW (2007)	Feminisation of Migration , Working paper 1, UN INSTRAW, http://www.renate-europe.net/wpcontent/uploads/2014/01/Feminization_of_Migration-INSTRAW2007.pdf
UNDESA (2015A)	Trends in international migration , 2015 POPFACTS No.2015/4, United Nations Department of Economic and Social Affairs, http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/populationfa

	cts/docs/Migration PopFacts20154.pdf
UNDESA (2015C)	The World's Women 2015, United Nations, http://unstats.un.org/unsd/gender/downloads/WorldsWomen2015_report.pdf
VAN OURS J & J VEENMAN (2006)	“Age at immigration and educational attainment of young immigrants”, Economics Letters 90 (2006) 310–316
VAN TUBERGEN, F. (2006).	Immigrant integration: a cross-national study. Lfb Scholarly Pub Llc
VANG, Z. M. (2012).	The limits of spatial assimilation for immigrants’ full integration: emerging evidence from African immigrants in Boston and Dublin. The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science , 641(1), 220-246.
WATERS, M., AND JIMÉNEZ, T. (2005).	Assessing Immigrant Assimilation: New Empirical and Theoretical Challenges. Annual Review of Sociology , 31, 105-125.
WEINER, M. (1985).	On international migration and international relations. Population and Development Review , 441-455.
WIESBROCK, A. (2011).	The integration of immigrants in Sweden: a model for the European Union?. International Migration , 49(4), 48-66.

WINTERS, P., DE JANVRY, A., AND SADOULET, E. (2001).	Family and Community Networks in Mexico-US Migration. The Journal of Human Resources , 36(1), 159-184.
WU, Z., SCHIMMELE, C. M., AND HOU, F. (2012).	Self-perceived integration of immigrants and their children. Canadian Journal of Sociology , 37(4), 381-408.